

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 10— Din
za inozemstvo 20— „
neobvezno

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnice:

Maribor, Barvarska ulica
št. 1. Tel. št. 22.

Celje, Aleksandr. cesta

Račun pri pošt. čerkov
zavodu šte. 11.842.

Ljubljana, 3. januarja.

Iz Beograda nam poročajo, da je finančni minister zabil predstavnika parlamentarnega finančnega odbora, da skliče finančni odbor, kateremu bo predložil odobritev nekaterih kreditov iz 7% investicijskega in iz dolarskega posojila.

Nazivlje razpustu Narodne skupščine je ostala funkcija finančnega odbora v polni veljavi. To ni le načelne važnosti s stališča parlamentarne kontinuitete, temveč je še večjega praktičnega in političnega pomena. Vlada je glede vseh izdatkov, ki niso v budžetu predvideni ali za katere nima že posebnega pooblastila, vezana na odobritev finančnega odbora, ako je za kritje poskrbljeno. Ker predstavlja sedanji režim le skromno manjšino v narodu, parlamentu in tudi v finančnem odboru in je povrh radikalna vlada že prve dni pokazala, da ji je partijsko namstvo nad vse, je sklicanje finančnega odbora zanj zelo drzen in opazen eksperiment. Le posebni oziroma interese, ki morajo za vsako ceno biti postavljeni nad vprašanje zaupanja ali nezaupanja, bi mogli biti za opozicijo, t. j. večino merodajni, da bi tej vladi odobrila nova pooblastila. Radovedni smo zato, katere investicije smatra vlada za tako pomembne, da pričakuje, da bo opozicija njih izvedbo njej zaupala.

Ena stvar je pa, radi katere bi se smel finančni minister mirnega srca obrniti na finančni odbor in ne bi propadel. To je zvišanje uradnih plačil. Vlada je pri svojem nastopu spustila v javnost, da bo poskrbela uradništvu trinajsto plačo. To je bilo obično in zelo nespretno varanje javnosti. Trinajsta plača ni predvidena v nobenem zakonu, ni osnovana na budžetu in vlada bi morala za njo zahtevati in dobiti formalno odobritev Narodne skupščine v obliki zakona. Finančni odbor te odobritve ne more dati. Pač pa je finančni odbor na podlagi zakona o draginskih dokladah kompetenten, da odobri predloge finančnega ministra, ki se tičejo zvišanja ali znižanja teh dokladov. V to svrhu je potrebno le, da se ministrski svet sporazume glede konkretnega predloga in ga potem finančni minister prinese pred odbor.

Vlada tega do danes ni storila, akoravno ji ta predlog ne bi kratil dragocenega časa, ki ga poseveča volilnim načrtom. Predlog je namreč že izdelan. Po zaslugi posl. Reiserja ga je minister Kumanudi že imel na mizi ministrskega sveta, ko so radikalci zaprli vrata parlamenta ter etabrirali svoj režim. Lahko bi ga seveda takoj sami odobrili in odnesli pred finančni odbor. Tega pa niso storili, češ. Kumanudi je vrnil Narodni banki 130 milijonov in so zato državne blagajne prazne; sploh pa je opozicija vladi nasprotna. Meitem je Narodna banka odštela gosp. Stojadinoviču zopet vseh 130 milijonov, izgovor na opozicijo pa je bil od vsega začetka prazen, ker je zlasti demokratska stranka takoj podarila, da bo v finančnem odboru brezpogojno glasovala za predlog o povišanju doklad za državne name, ščemer, s čemer je bila večina za predlog že zasigurana. Radikalci se pa uradniška beda očitno deveta brega in sklicevanje na opozicijo je bil le prozoren jalov izgovor.

Ne vemo, če bi vlada dobila odobritev za investicijske izdatke, ki so v volilnem času sredstvo zapeljivosti, vemo pa, da bi dobila odobritev za povišanje draginskih dokladov. V to svrhu naj gospod finančni minister mirno in brez strahu zahteva sklicanje finančnega odbora. Uradništvo je zašlo zopet v novo hudo stisko, ker mu grozi znatno povečanje stanarj. Dvojna dolžnost vlade je, da stori korak, ki bi vsaj nekoliko olajšal bedno stanje državnih nameščencev.

Ponoči nam brzojavljajo, da si vlada že zopet premissuje sklicati finančni odbor in gosp. Protić že dokazuje v »Radikalu«, da to ni potrebno, češ. ta odbor je le posvetovalen organ in celo vprašanje uradnih dokladov bi mogla vlada sama urediti. To sicer ni res, toda cela javnost bi zamišljala z vsemi očmi, če bi vlada mesto, da po gosp. Protiću razpravlja o dopustnosti ali nedopustnosti takega koraka, storila dejanje.

Pa gospodje, ki so vzeli državno krmilo v svoje roke, mislijo očitno na povsem druga dejanja. Z vnoem ee počajo z uradničkim vprašanjem le v tem oziru, da preiskujejo, kdo je radikal in kdo ne, in da razmišljajo, kako bi s kar največjim terorjem preganjali neradikalce. To je za Pašičev kabinet uradniški problem.

Demarša Male antante proti Madžarski

INTERVENCIJA PRI VELEPOSLANIŠKI KONFERENCIJI RADI MADŽARSKEGA ZAKONA O ZAŠČITI MIRU IN REDA.

Praga, 2. januarja. u. Razvoj najnovejših dogodkov na Madžarskem je v zadnjem času vzbudil najživahnejšo pozornost Male antante. Nprestane fašistovske priprave, zveze med madžarskimi in laškimi nacionalisti, gotove vojaške priprave dokazujejo, da se Madžarska nikakor ne zaveda svojih dolžnosti napram neposrednim sosebam. Sedaj se je pokazalo, da je madžarska vlada pripravila v svojem zakonu o zaščiti miru in reda v državi pravi mobilizacijski zakon, ki izigrava obveze Madžarske iz mirovne pogodbe, po kateri madžarska država ne sme imeti splošne brambe dolžnosti in je število njene vojaštva in orožja strogo omejeno. Točka 7. omenjenega madžarskega zakona namreč pooblašča vlado, da sme vlada vsakega državljanca od 18. do 50. leta pozvati na osebno službovanje »v interesu javnega zdravstva, prehrane in javnosti«. Povrh predvideva zakon kontrolo poštnega, telefonskega in telegrafskega prometa »kadar bi interesi notranjega reda ali zunanje političnega značaja to zahtevali.«

Z ozirom na vse te dogodke in pojave so se vršili med kabineti Male antante razgovori, ki so imeli za rezultat, da so poslanci Čehoslovaške,

Jugoslavije in Rumunije izročili veleposlaniški konferenci v Parizu skupno noto, ki opozarja velesile na opasno izigravanje mirovni obveznosti s strani Madžarske. Mala antanta smatra za potrebno, da se predvsem zakon o zaščiti reda in miru primerno revidira.

Istočasno se vršijo med Beogradom, Prago in Bukarešto razgovori o kolektivni demarši Male antante v Budimpešti.

VODJA MADŽARSKIH FAŠISTOV POTUJE V ITALIJO.

Beograd, 3. januarja. g. »Novi List« poroča iz Budimpešte, da bo Friedrich Stefan vodja madžarskih fašistov, odšel 20. t. m. v Rim, kjer se bo pogajal z italijanskimi fašisti. Od tam bo potoval v Angoro, kjer se bo zadržal nekoliko tednov. Veliko senzacijo je vzbudilo dejstvo, da je Friedrich večeraj posetil italijanskega poslanika v Budimpešti, princa Castagnetta. Novinarji so ga vprašali o svrhi njegovega potoja v Italijo in o njegovem posetu pri italijanskem poslaniku. On pa je samo odgovoril, da je smatral za svojo dolžnost, da pred svojim odhodom v Italijo poseti italijanskega poslanika.

Volilne priprave v polnem teku

RADIKALSKI TEROR. — SOCIALISTI IN PROLETARSKA STRANKA. DEMOKRATSKE KANDIDATURE.

Beograd, 3. januarja. g. Zagrebški zbor demokratskih zaupnikov je napravil tu globok utis. Vsi listi ga komentirajo. »Preporod« objavlja danes intervju s Svetozarom Pribičevićem, ki izraža svoje zadovoljstvo nad krasno uspehim zagrebškim zborom. G. Pribičević ostro obsoja ukazno politiko sedanje vlade, posebno notranjega ministra dr. Vujičića. Postopanje sedanje vlade ni upravljanje države, temveč radikalni despotizem, ki predvsem preganja demokratsko uradništvo, kateremu je minister poleg težkega materialnega stanja naprtil še številne premostitve.

Jutri ob 9. dopoldne bo seja glavnega odbora demokratske stranke, radi reševanja tekočih volilnih poslov. Davi se je vrnil iz Požarevca g. Davi-dović, ki bo nosilec liste v Vranskem okrožju, ter najbrž tudi v Bosni in Makedoniji. Svetozar Pribičević bo kandidiral v Liku ter v Srbiji Dances se zatrjuje, da predsednik parlamenta dr. Lukinić ne bo več kandidiral.

Radikalci bodo jutri objavili svoj volilni manifest, ki je v glavnem parafraza vladinega komunikeja. V kabinetu g. Pašića se vršijo neprestane konference o volilnih pripravah. V ministrstvih se skoro nič ne dela. G. Pašić je danes prezentiral

svojega sina Rada Pašića za nosilca liste v Sremu. Sremski radikalci odklanjajo to kandidacijo, češ da je preveč kompromitirajoča. Iz južne Srbije prihajajo poročila, da se je tamkaj začela doba najhujšega terorja. Uradniki, ki niso radikalci, se trumoma odpuščajjo.

Minister dr. Supilo je odšel na volilno agitacijo v Dalmacijo, minister dr. Zupanić se jutri v isto svrhu za dalj časa odpelje v Ljubljano.

Med socialisti in novo se snujejo proletarsko stranko je že izbruhnil spor. Proletarska stranka postavi socialističnim kandidatom povsodi protikandidate. Dragiša Lapčević bo kandidiral najbrž tudi v Beogradu, blivši minister Korač v Srbiji.

Danes je dr. Lukinić opozoril s posebnim aktom ministrskega predsednika na določbo ustave in čl. 3 volilnega zakona, po katerem volilci ne smejo biti klicani na orožne vaje 15 dni pred volitvami, narodni poslanci pa sploh ne. Ta spis je dr. Lukinić vložil zato, ker so v južni Srbiji začeli klicati na orožne vaje narodne poslance, da bi jim onemogočili kandidature odnosno volilno agitacijo.

Mnogo mučne pozornosti je danes vzbudilo dejstvo, da je policija zaplenila celokupno naklado dnevnika »Epoha« in »Republika«.

Ministrski svet

Novi ministrski kandidati. — Sporazum z muslimani. — Vozni listki za novinarje.

Beograd, 3. januarja. g. Danes popoldne je ministrski svet razpravljal o polnoltni vlade. Za resort poljedelskega ministra so se imenovali trije kandidati: Čeda Kostić, poslanec Dragović in tajnik narodne skupščine Vojislav Janjić. Definitivno še ni odločeno, kdo prevzame poljedelsko ministrstvo.

Ministrski predsednik Pašić je sporočil, da so muslimani pripravljeni vstopiti v vlado. Jutri ob 11. bo Pašić sprejel zastopnike Maglajlićeve skupine, ki mu bodo dali pismeno potrdilo glede sporazuma o vstopu v vlado.

Prometni minister je poročal o svojem resortu, potem pa je referiral o novinarskih voznih listkih, glede katerih se je sklenilo, da dobi vsaka redakcija po 1 permanentni vozni listek I. razreda, glaseč se na redakcijo. Novinarji, ki prosijo vozne listke ad hoc, jih bodo dobili tudi nadalje v promet. Ministrstvu za II. razred proti legitimaciji novinarskega udruženja. Po seji ministrskega sveta je prometni minister izjavil novinarjem, da je ta njegov predlog le provizoričen, in jih je obenem pozval, da stavijo konkretne predloge za definitivno ureditev v vprašanju novinarskih voznih listkov.

PRESEDNIK MASARYK V TATRU.

Praga, 3. januarja. u. Predsednik Masaryk je danes odpotoval v Lomnice pod Tatrou, kjer ostane osem dni.

Sklicanje finančnega odbora?

Beograd, 3. januarja. r. Finančni minister se je, kakor se zatrjuje, obrnil na predsednika finančnega odbora dr. Veljko Kovača, da naj se skliče seja, na kateri bo zahtevali odobritev nekaterih kreditov iz sedemdesetnega investicijskega in ameriškega posojila.

Tudi pripravlja fin. minister baje ukupno izvoznih carin v kolikor niso povsem fiskalnega značaja. Carine na svinjne in žito naj bi ostale iste.

Popoldanski Protićev »Radikal« skuša dokazovati, da sklicanje finančnega odbora ni potrebno, ker je ta odbor samo posvetovalnega značaja. Tudi draginske doklade se morejo dati brez odobritve tega odbora.

UREDITEV DEVIZNEGA PROMETA NA ČESKEM.

Praga, 3. januarja. u. Danes so bila končana posvetovanja med češkim državnim bančnim uradom in zastopniki gospodarskih korporacij glede bodoče ureditve deviznega prometa. Nove devizne navedbe ne bo. Izšel bo le razpis, ki tolmači nekatere točke obstoječih deviznih predpisov. Pri tem ne gre za poostreitev, temveč nasprotno za olajšanje deviznega prometa. Izredni ukrepi z decembra so bili potrebni v zaščito češke krone. Kar se tiče inozemskih dobroimetij bo glede njih veljala popolna svoboda in se na nje devizni predpisi tudi v bodoče ne bodo nanašali. Inozemci smejo z njimi svobodno razpolagati.

Velika nasprotja na pariški konferenci

FRANCIJA ODKLONILA ANGLEŠKE PREDLOGE. — PESIMIZEM V JAVNOSTI.

Pariz, 3. januarja. u. Francoska javnost soglasno odklanja angleški načrt. Casopisje poudarja, da tvorijo francoski predlogi minimum, pod katerega ne more iti noben francoski državnik. Zato zahteva, da mora Poincaré na konferenci doseči, da se sprejme francoski načrt za podlago nadaljnjih razprav, drugače pa naj Francija konferenco razbije. S tem dobi proste roke, da se lahko takoj posluži vseh svojih pravic, ki ji jih daje napram Nemčiji mirovna pogodba.

Ob 11. dopoldne se je sestal ministrski svet, ki je soglasno ugotovil, da so angleški predlogi za Francijo nesprejemljivi, ker pomenjajo znatno znižanje francoskih zahtev in bistvene spremembe verzajkega miru.

DANAŠNJA SEJA.

Pariz, 3. januarja. pp. Današnja seja pariške konference je bila odprta popoldne ob 15. Najprej je govoril Poincaré 2½ ure. Utemeljeval je, zakaj je francoski ministrski svet soglasno sklenil smatrati angleški pred-

log kot nesprejemljiv in vztrajati na tem, da tvorijo francoski predlogi minimum.

Nato je govoril belgijski ministrski predsednik Theunis. Po kratkem ob moru ob 17-15 je pričel govoriti Bonar Law, vendar pa ni končal svoje govor, ki ga bo nadaljeval jutri.

Nasprotstva med Anglijo in Francijo so neizpremenjeno velika. Vendar še ni prišlo do razkola. Za jutri pričakuje, da bodo imeli belgijski posredovalni predlogi uspeh.

Na kritiko Poincaréja je Bonar Law branil angleški načrt ter se zlasti izjavil proti avtomatičnim sankcijam na ruhrskem ozemlju. Izgleda, da bo Bonar Law glede določbe moratorija pri t. j. Franciji nasproti. Na koncu svojih današnjih izjav je poudarjal, da skuša angleška vlada kljub vsem nasprotstvom najti sporazum.

V Parizu prevladuje mnenje, da je sporazum pod danimi razmerami nemogoč in da bo morala Francija lastno pest razvozljati reparacijski voz.

Francoski načrt za ureditev reparacij

FRANCIJA NE PRIVOLI V ZNIŽANJE REPARACIJ. — NAČRT ZA SANACIJO NEMŠKIH FINANC. — POGOJI ZA MORATORIJ. — PRESALJE.

Pariz, 3. januarja. a. Po francoski vladi pariški konferenci predloženi predlog za rešitev reparacijskega vprašanja vsebuje nastopne točke:

- 1.) poizkus rešitve reparacijskega problema in medzaveznih dolgov;
- 2.) določitev natančnih političnih smeric in svrhu stabilizacije marke in organizacije nemških financ;
- 3.) takojšnje odločitev glede moratorija in jamstev, ki jih Francija smatra za neobhodno potrebne.

Francija ne privoli v nobeno znižanje svojega deleža na reparacijah, izvzemši ako ji zavezniki nudijo drugo možnost, da doseže izpolnitev svojih zahtev. Francija nikakor ne more plačati kapitala in tudi ne obresti svojih dolgov, dokler Nemčija ne plača francoskih terjatev.

Načrt za organizacijo nemških financ naj vsebuje nastopne točke: 1.) določbe za stabilizacijo nemške marke, 2.) v nemškem proračunu se mora doseči ravnotežje, 3.) nemška državna banka mora ustaviti eskomptiranje zakladnic in 4.) poostreitev ukrepov, da se prepreči odnašanje nemških kapitalov v inozemstvo.

Te odredbe bi se morale izvršiti pod nadzorstvom garancijskega komiteja. Ako Nemčija ne bi prevzela obveznosti ali pa jih ne izpolnjevala, bi se naj to smatralo kot kršitev pogodb, izvršena namenoma in bi takoj nastopile sankcije to je okupacija Porenja.

Francija je za dovolitev dveletnega moratorija, toda s pogojem, da ne velja za dva plačila in da se dajo jamstva.

Plačila v gotovini kakor tudi dobave in natura naj bodo zajamčena takole: 1.) pobiranje doklad na nemški izvoz v inozemskih plačilnih sredstvih, kar bi

dalo na leto 400 milijonov zlatih mark; 2.) zaplamba carinskih dohodkov na zasadenem ozemlju in največjih carinskih uradov na ruhrskem ozemlju, to je 200 milijonov zlatih mark na leto; 3.) zaplamba davkov na premož na zasadenem ozemlju in v ruhrski kotlini, kar bi letno prineslo nad 400 milijonov zlatih mark; 4.) uprava papirnatih mark, vplačanih pri carinskih uradih in iz davkov na premož. Celokupna vsota iz teh jamstev bi znašala eno milijardo zlatih mark.

Ako Nemčija ne bi hotela izvršiti tega načrta, naj takoj in avtomatično nastopijo sankcije, in sicer:

- 1.) vojaška zasedba distriktov Esser in Bochum ter dela ruhrskega basina, ki naj bi ga določil maršal Foch;
- 2.) ustvaritev carinskega kordonu vzhodno od zasadenega ozemlja.

ANGLEŠKI NAČRT.

Anglija predlaga štiriletni moratorij.

London, 3. januarja. a. Angleški načrt ureditve reparacijskega vprašanja in medzaveznih dolgov predvideva, da se dovoli Nemčiji štiriletni moratorij. Ko ta poteče, naj bi Nemčija skozi štiri leta plačevala letno dve milijardi zlatih mark, nadalje skozi dve leti 2 in pol milijarde in nato letno 3 in pol milijarde ali manjšo vsoto, ki bi jo določilo nepristransko razsodišče. Ta vsota pa ne bi smela biti manjša kot 2 in pol milijarde. Nemške obligacije naj bi bile 5 odst. boni. Ti boni bi se razdelili v dve seriji, od katerih bi prva v skupni vsoti 50 milijard zlatih mark krila plačila prvih deset let. Druga serija v skupni vsoti 17 in tri desetine milijard zlatih mark bi služila za kritje plačil od 11. leta naprej.

Posvetovanja v Lausanni običala

NEPREMOSTLJIVA NASPROTJA V MOSULSKEM VPRAŠANJU.

Lausanne, 3. januarja. u. Delo orientjske konference je običalo na mosulskem vprašanju, katerega rešitev postaja vsak dan težavnejša. Niti Anglija, niti Turčija neče popustiti. Turški delegati izjavljajo, da po pripravljeni prej v vsakem drugem vprašanju do koncesij nego v mosulskem. Sklicuje se pri tem na poročila o nemirih v mosulskem vilajetu, kjer baje prebivalstvo soglasno zahteva združitve s Turčijo.

Zadnje dni so poskušali premostiti nasprotja potom direktnih privatnih pogajanj med tukajšnje angleško in turško delegacije. Pogajanja pa so ostala dosedaj brez uspeha in ni izgleda, da bi mogla v doglednem času dovesti do sporazuma.

Vsled mosulske krize se opaža nekaka stagnacija v vsem delu orientjske konference in v zadnjem času zopet prevladuje skepsa, bo li mogoče v Lausanni rešiti orientjski problem. Zato se pojavlja vedno česče mnenje, naj se sklene v Lausanni le nekaj preliminarji mir, ki naj definitivno uredi le vprašanje morskih ožlin, vsi drugi problemi, zlasti mosulski in manjšinski pa naj se prepuste kasnejšim posvetovanjem. Skušno se povdarja to-

treba, da se sedanja konferenca, ki postaja vedno bolj sterilna, čim prej zaključi.

Indijski ukrepi proti angleško-turški vojni.

London, 3. januarja. u. Reuterjev urad javlja iz Gáye: Nacionalistični indijski kongres je sklenil proklamirati pasivno resistenco vseh indijskih muslimanov, ako bi Turčija zopet pričela vojno, ter takoj pričeti s tozadevno propagando v vojski in med policijo ter z agitacijo proti rekrutacijam in vojnim posojilom. V slučaju vojne bi postavili Indijci posebne legije, ki bi stopile v službo angorske vlade.

Turško časopisje zahteva vojno!

Berlin, 3. januarja. u. Iz Carigrada se javlja, da so pesimistična poročila iz Lausanne povzročila med turškim prebivalstvom veliko razburjenje, ki ga še povečujejo nacionalistični listi, ki pišejo, da je brezdvomno, da se bo konferenca izjalovila, in da mora sedaj nastopiti turška vojska. Zmernejši listi pišejo sicer bolj rezervirano, zahtevajo pa, naj se lausanska konferenca konča in naj se skliče druga konferenca, na kateri bi se vodila pogajanja v dočela drugega doba

Demokrati na deželi!

Ali ste pregledali imenik volilcev, ali ste ga prepisali? Ali ste ga v seji volilnega odbora za vsako občino prerečevali in pri vsakem volilcu vpisali, kaj treba glede njega ukreniti? Ali ste že tajništvo JDS naznanili čuvvarja skrinjice JDS na Vašem volišču in njegovega namestnika? Ali ste vsi naročili «Domovino», ali ste uposobili seznam novih naročnikov za «Domovino», ki ga zahteva tajništvo JDS? Ali ste povsod razširili «Jutro»?

Prenos v Judenburgu ustreljenih vojakov bivšega 17. pešpolka

Začetkom maja leta 1918. je med vojaštvom bivšega slovenskega 17. pešpolka v Judenburgu na Štajerskem nastal upor, ki je zahteval 6 žrtev. Te so bile po zadušnem uporu na podlagi razsodbe prekega sodišča ustreljene in pokopane v skupnem grobu na pokopališču v Judenburgu.

Da počastimo spomin teh slovenskih vojakov, ki so v borbi za svobodo in v odporu proti avstrijskemu nasilju izgubili svoje življenje, se je osnoval v Ljubljani poseben pripravljalni odbor, ki sestoji iz bivših vojakov 17. pešpolka. Ta odbor namerava skrbeti za prevoz zemeljskih ostankov ob priliki upora ustreljenih vojakov iz Judenburga v domovino. Odbor hoče tudi skrbeti, da se preostali priznajo primerne preskrbine.

Da se pripravljalni odbor razširi in izpopolni in da se ugotove vse potrebne predpriprave za prevoz, ki mora biti veličastna manifestacija za našo svobodo, vabimo vse bivše vojake in častnike bivšega 17. pešpolka, ki hočejo pri tem delu sodelovati na informativni sestanku v posvetovalnem mestnega magistrata v Ljubljani na dan 5. t. m.

Dobrodošli so nam tudi pismeni namet.

Priljubljeni odbor.

Politične beležke

+ Novi pokrajinski namestnik za Hrvatsko. Novo imenovani pokrajinski namestnik za Hrvatsko in Slavonijo, gosp. Čimić, je predvčerajšnjim v Beogradu položil službeno prisego ter zvečer odpotoval v Zagreb, da nastopi svoje službeno mesto.

+ Težka vprašanja. Za saboterje države in vse one može, ki z meglenimi ideologijami, prekritimi z demagoškim zanesenostvom «težkih državnih vprašanj» ustvarjajo med narodom nezadovoljenje in zmedo, je dr. Lujo Vojnovič, odlični publicist in javni delavec, povedal na zagrebškem demokratskem zboru anekdotno iz svojih dijaških let: «Moj tovariš je polagal izpit. »Kaj je posest?« ga vpraša profesor rimskega prava. Molč. Profesor ponovi vprašanje, dijak molči. »Torej, kaj je lastnina?« Kandidat ne ve odgovora in profesor mu reče: »Gospod kandidat, ali Vi danes sproti ne odgovorjate?« Tedaj odvrne dijak: »Oprostite gospod profesor, pripravil sem se samo za težka vprašanja...« — Tvo, eksaktno tako je v današnji situaciji. Vsi taki gospodje so se spejizalizirali za težka vprašanja, a o navadnih vprašanjih skromnega in poglubljenega življenja ne marajo vedeti ničesar. Toda življenje bo pregazilo vse in v prvi vrsti one, ki so se pripravili za sama težka, visoka vprašanja...»

+ O enem glavnih problemov naše države na veliki demokratiški skupščini v Zagrebu dr. Voja Marinković izrekel sledeče tehtne besede: «Smatrali smo, da se državno-pravna borba završi z vidovdanskim ustavo, ne da bi morala biti tako naivni in smatrali vse, kar ona vsebuje za dobro, saj ni človeškega dela, ki bi bilo popolno v vsakem oziru. A sprejeli smo jo, da se lahko likvidiramo ustavno vprašanje. In zato mi smatramo, da je v interesu našega naroda, da se proti vsakemu ponovnemu započetju sterilne ustavne borbe. Med narodom ni najzazrenejšega separatista, ki bi ne bil uverjen, da moramo ostati skupaj. Iščejo neke druge formalnosti in iznašli so se «mednarodni teritoriji»; toda zajednica je priznana in ako je tako in ako to tudi čutimo, potem bi bilo naravno, da takoj ustvarimo čim čvrstejšo zajednico, da lahko služimo velikemu cilju, radi katerega je ta država bila stvorena. Danes je državna uprava v rokah radikalne estranke, a ona ni tako opasna po onem, kar momentano zastopa, temveč po tem, da se nikoli ne vé, kaj ona v stvari hoče in kaj zahteva. Radikalni kabinet so pozdravili najrazličnejši elementi, o katerih se nikakor ne bi moglo verjeti, da se zloji med seboj, zato ne, ker se vsak nečesa neadeja. Pa tudi jaz. Mislim namreč: ako radikale nepe, da celo po 18. marcu obdržijo upravo v rokah, nas bodo hitro uveljavili, da v tej državi ni Srbov, Hrvatov in Slovencev, temveč le radikaleci in neradikalci.»

+ Radikalci med sabo. Radikalci «Balkan» piše ostro proti gosp. Protiču in imenuje njegovo delovanje defetistično in anacionalno. Kot karakteristiko za razmerje, ki vlada med gosp. Protičem in radikalno stranko, navaja «Balkan» z nekim posebnim veseljem deistvo, da je porodom lan-

ske radikalne veselice v Beogradu visela kraljeva slika, desno od nje Pašićeva, levo pa Protičeva slika. Lotos je pri radikalni veselici, ki se je vršila te dni v Beogradu, visela na zidu samo kraljeva slika, izpod nje pa slika gosp. Pašića. Tako in podobno se obdelujejo radikaleci med sabo!

+ Radikalci podpirajo blokaše. Zanimive vesti prihajajo iz Hrvatske. Nova vlada, sestavljena iz samih radikalcev, se nekako približuje blokašem. Za šefa prosvete pri pokrajinski upravi v Zagrebu je n. pr. imenovala znanega blokaša, rednješolskega nadzornika dr. Stjepana Bosanca. Obenem je vlada dovolila ponovno delovanje razpuščenemu separatističnemu Hrvatskemu Sokolu v Zagrebu ter frankovskemu društvu «Hrvatska žena», ki je bilo razpuščeno radi odkrite protidržavne propagande.

+ Radić in klerikalci. Klerikalcev Radić nikdar ni maral. Sedaj stopa v volilni boj tudi z njimi in jih napada v svojem «Slobodnem Domu» prav ostro. O dr. Korošcu, ki ga imenuje «voditelja slovenskih popovceev», pravi, da je ves uničen in strž zato, ker se je spremenila vlada tako, da niso klerikalci niti v vladi, niti v opoziciji. Ko bi bili v vladi, bi že pritisnili, v opoziciji bi pa razvili tudi republikanski prapor. Tako pa pokažejo republikanski prapor samo v ožjem krogu, v javnosti ga pa hitro skrijejo pod svojo črno suknjo. Vse Koroščevo upanje je v tem, da bo slovenski kmet tudi tokrat ubogal svoje fajnoštre in kaplane. Pa tudi v tem se bo gosp. Korošec — ako Bog da — temeljito zmotil. Tako je odpravil Radić slovenske klerikalce in ravnotako odpravila tudi hrvatske klerikalce, za katere ne najde prijazne besede in jim očita največ to, da so sedeli na dveh stolihi in vodili dvojno politiko: eno nasproti vladi, drugo pa nasproti kmetu. Radić pravi, da so se «popovci» popolnoma razdružili in da se nahaja tudi njihovo vodstvo v razsulu. V Hercegovini nimajo nič, v Dalmaciji prav malo in ravno tukaj je bila njihova glavna moč.

+ Čuden diplomat. V Parizu, pri francoski vladi zastopa našo državo dr. Miroslav Spalajković, znan po svojih simpatijah za caristični režim v Rusiji in po znani izjavi, da je bolje, da umre v Rusiji 20 milijonov ljudi lakote, kakor da bi mi podprli z darovi — sedanji režim v Rusiji! Ta Spalajkovićeva ne samo neslovanska, temveč tudi nečloveška izjava je bila potem po Rusiji plakatirana in lahko si mislimo, kako mnenje je dobilo o Jugoslaviji rusko ljudstvo. Ta čudni diplomat ima sploh navado, etopati v javnost z raznimi izjavami, ki diskreditirajo ne samo njega, temveč tudi državo, ki jo zastopa. Naša država se imenuje uradno kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev in pod tem imenom je ona mednarodno priznana. Celemu sveta je to znano, samo naš poslanik v Parizu noče priznati tega dejstva in naziva našo državo pri vsaki primerni in neprimerni priliki — Srbija. Sedaj je dal intervju nekemu grškemu novinarju, v katerem večkrat imenuje našo državo konsekvatno — Srbijo, kakor da bi radikalna koncepcija o Veliki Srbiji že bila uzakonjena! Tega gospoda bo res treba šele ubiti spoštovati zakone in izvršena dejstva

Po svetu

— Reorganizacijo grške armade bo izvršila, kakor poročajo iz Aten, posebna francoska vojaška mislija. To se je že večkrat zgodilo v preteklosti, pa ni veliko pomagalo, ker bojnega duha niti francoska mislija ni mogla vlti v grške vojake.

— Bolgarska narodna garda. Tudi Bolgarska se pripravlja, da po Mussolinijevem vzgledu ustanovi narodno milico, ki bi služila vladi v prvi vrsti za notranje strankarske namene, obenem pa seveda tudi kot oborožena sila proti inozemstvu. Ker pa Bolgarska vkljub vsem naporom še ni dobila pravice, da vzdržuje stalni kader, namerava vlada zato odpraviti žandarmerijo in mesto te organizirati popolnoma v vojaškem duhu vzgojeno na rodno gardo. Zakonski načrt je že izdelan in bo še ta mesec predložen sobranju.

— Mussolini odlikovan. Za novo leto je italijanski kralj odlikoval Mussolinija z vojni križem in s kolano zmaga.

— Mussolini skrbi za Reko. Na novo leto se je po Mussolinijevih zaslugi s parnikom «Donizetti» otvorila redna tedenska proga Reka - Benetke, Ancona, Messina, Marseille. Pri tej priliki se je v imenu Reke zahvalil Mussoliniju predsednik sedanje fašistske reške vlade Ossinacchi, ki v svoji brzojavki izraža nado, da bo ta proga vrnila Reki poleg gospodarskih tudi politične dobrote, katere je imela po prej od Italije.

— Bombni atentati v Lisaboni. Iz Lisabone se brzojavno poroča: V bližini italijanskega poslanstva je v nekaterih cerkvah eksplodiralo 15 dinamičnih bomb. Človeških žrtev ni bilo. Policija je aretirala več oseb. Atentati se pripisujejo radikalnim ekstremistom, ki so baje na ta način hoteli protestirati proti podelitvi kardinalskega klobuka lisabonskemu nunciju Locatelliju.

— Silvestrovo v Berlinu je bilo tokrat zelo zanimivo. Radi ran, zadobljenih pri zaigiranju umetnega ognja, se je javilo pri rešitnih postajah 30 oseb, še večje število oseb je pa bilo ranjenih pri raznih preteplih. V središču mesta je bila taka zmeča, da je bilo več ljudi zmečkanih. Ne-

navadno veliko je bilo število samomorilcev, ki so si — kakor bi se zmenili — vzeli življenje točno ob 12. uri. Eden teh samomorilcev se je bil vrغل na progo cestne železnice in je bil povožen, drugi življenja si človek se je pa z nožem zaklal v neki gostilni, ko so si drugi o polnoči ravno čestitali k novemu letu in si napijali. Tudi roparski umor je bil izvršen na nekem 66letnem krojaču, katerega so morilec popolnoma izropali tudi stanovanje.

— Spomenik ruti. V Halle (Nemčija) so poskušali te dni neznan mladi ljudje razstreliti velik spomenik, ki je predstavljal cesarja Viljema na konju, ter doprsna kipa Moltkeja in Bismarcka. Doprsni kip Moltkejev je bil zrušen skupaj s podstavkom. Stražnik, ki je zapazil vžigalno vrvice in jo hotel odstraniti, je bil podrt na tla in precej ranjen. O storilcih še ni nobenega sledu.

— Novo balkansko vojno prerokuje pariški «Journal des Debats», ki trdi, da bodo Jugoslavija, Bolgarska, Rumunija in Grčija prav kmalu morale zgrabit za orožje proti Turčiji.

Prosveta

Ljubljanska drama. Četrtek, 4.: «Kralj na Betajnovi». A. Petek, 5.: Zaprto.

Sobota, 6.: ob 3. popoldne: «Peterčkove poslednje sanje». Izv. Ob pol 8. zvečer: «Idijota». Izv.

Nedelja, 7.: Ob 3. popoldne: «Peterčkove poslednje sanje». Izv. Ob 8. zvečer: «Živi mrtvec». Izv.

Ljubljanska opera. Četrtek, 4.: «Seviljski brivci». C. Petek, 5.: «Mefistofeles». E.

Sobota, 6.: «Carmen». Izv. Nedelja, 7.: «Mefistofeles». Izv.

Šentjakobski oder v Ljubljani. Sobota, 6.: «Charleyeva teta».

Mariborsko gledališče. Četrtek, 4.: Zaprto.

Petek, 5.: «Vžitkarji». C. Sobota, 6. popoldne: «Pogumni Tonček», zvečer «Faust». Izv. Gostuje g. Knitli iz Zagreba.

Nedelja, 7.: popoldne: «Mrakovi», gostovanje ljubljanskih akademikov.

Iz pisarne šentjakobskega gledališkega odra v Ljubljani. Na praznik sv. Treh kraljev dne 6. januarja se ponovi ob 8. zv. priljubljena veseloigra «Charleyeva teta», ki je na novega leta dan napolnila dvorano do zadnjega kotička in se je občinstvo ob nji nad vse izborno zabavalo. Predprodaja vstopnic od danes dalje v kavarni Zalaznik.

Nova premiera na mariborskem gledališču. Alojzij Remec: Vžitkarji, moderna tragedija v treh dejanjih. To je že tretje Remecovo dramsko delo. «Vžitkarji» pomenijo umetniško strmo linijo navzgor, enotnost notranje in zunanje zgradbe, lapidarno dikcijo, pristnost našega miljeja in tipov. Vse to kaže, da avtor dozoreva v krepkega dramatika. Tragedija bo zelo primerna tudi za požeželske odre. Prva uprizoritev «Vžitkarjev» se vrši v petek dne 5. januarja v režiji ravnatelja Bratine. Sinočnja predstava «Faust» je morala zaradi nenadnih zaprek odpasti.

Naš bivši tenor g. Josip Dervota leži v praški bolnici težko bolan ter se je zadnje dni njegovo stanje zopet poslabšalo. G. Dervota je živel med vojno dalje časa v Ljubljani ter je bil leta 1918 še kot vojak angažiran za prvega tenorja naše obnovljene opere. Pri sestavljanju opernega solistovskega osobja je bil Dervota kot bivši prvi tenor opere na Kraljevih vinogradih v Pragi ter v Plzinu v izdatno pomoč takratni intendant. Nato je izvajal skoraj štiri sezone na našem odru glavne in najtežje, zlasti dramatične tenorske operne partije. Bil je pri naši publiki izredno priljubljen ter je užival tudi v slovenski družbi mnogo prijateljstva. Lani na koncu sezone 1922 pa se je prehladil in iskal okrevanja v Splitu ob Jadranskem morju. Žal, da mu ni povsem odleglo ter je, vrnivši se v Ljubljano, iznova obbolel. Stanje se mu je tako poslabšalo, da je moral večino noči ležati. Končno se je pripeljal ponj njegov odrasli sin ter ga odvedel v Prago. Te dni je z največjim umetniškim uspehom gostovala naša odlična pevka gdč. Zikova na Narodnem divadlu ter je pela partiji Rusalko in Margareto. Vsi praški listi so polni hvale o umetnosti naše Zikove. Pri tej priliki je gdč. Zikova posetila svojega dobrega bolnega tovariša Pepika Dervoto v bolnici. Našla ga je jako slabega. Bolnik se je z ginljivo ljubeznijo spominjal Ljubljane, njenega občinstva in svojih prijateljev ter je naročil svoji kolegici, naj vse prav prisrčno pozdravi četi: «Bilo je krasno! Rad sem imel Slovence, a — vsega je konec! Nikdar več ne bom mogel peti!» — Bolnega pevca se spominjamo z najtoplejšo simpatijo.

Kongres zastopnikov slovenskih gledališč se bo vršil o priliki proslave petdesetletnice beograjskega gledališča v Beogradu dne 16. do dne 18. jan. Udeležo se ga zastopniki praških, varšavskih in sofijskih gledališč, ki bodo na kongresu razpravljali o čim tesnejših vzajemnih odnosih, o skupnem delu, izmenjavi umetnikov, repertoarju in o eventualnem izdajanju skupnega gledališkega lista.

Predavanje o najnovejši poljski književnosti v Ljubljani. Kakor smo zvedeli, bo prihodnje dni v Ljubljani poljski prof. dr. Jerry Pogonowski predaval o najnovejši poljski književnosti in sicer v hrvaščini.

Sokolsstvo

Sokol Ježica ima 5. januarja ob pol 8. uri predavanje. Naslednji dan ob 11. uri dopokline so vabljeni vsi redni in podporni člani v društveno sobo na sestanek za sestavo kandidatne liste.

Sport

Opozorilo smučarjem! Ker se vsled pomanjkanja snega množe izleti v planine, svari Jugoslovanski zimskosportni savez sportne klube, da opozarjajo svoje članstvo, da se udeležuje teh izletov le pod nadzorstvom izkušenih vodnikov in krmarijev, katerim se je absolutno pokoravati, kakor nudi zima v planinah nepopolne lepote, so nevarnosti za onega, ki zime v planinah ne pozna, ogromne, ker je treba biti absolutno oprezen. Izkušeni smučarji in vsi oni smučarji, ki pa bodo krmarili pod pravih nadzorstvom, bodo zamogli uživati vse krasote v planinah brez nevarnosti. Obenem opozarjamo vse smučarje, da v planinah absolutno ne poskušajo pastirskih koč ali drugih plančarskih naprav, da si ne osvožajo tamkajšnjega prebivalstva. Jugoslovanski zimskosportni savez.

Smučarski propagandni izlet na Bloke dne 6. in 7. t. m. se odloži na poznejši čas, istotako se bo pričel tudi smučarski tečaj v Bohinju ob ugodnejšem času, ki ga pravočasno objavimo.

S. K. Primorje v Ljubljani. Redni občni zbor S. K. Primorje se ne vrši, kakor javljeno, 6. t. m., temveč 14. t. m. Tajnik.

Nogometne tekme v Zagrebu. Ker sta se tekmi beograjske Jugoslavije proti Concordiji in Gradjanskemu odpovedali, sta se zadnji dan prošlega leta in na Novo leto odigrali v Zagrebu dve tekmi za noveletni pokal, pri čemer so si stali nasproti Viktorija (I. razred) in Makabi (II. razred) ter Sparta (I. razred) in Penkala (II. razred). Viktorija je sicer premagala Makabi s 4 : 3, vendar pa se mora reči, da je bil Makabi zlasti v drugi polovici popolnoma v premoči. V prvi polovici je bila igra odprta. Viktorija se ima zahvaliti za svojo zmago le goli sreči. Pri drugi tekmi pa je drugorazredna Penkala premagala prvorazredno Sparto z 2 : 0. Zmaga Penkale je bila popolnoma zaslužena. V finale prideta torej Penkala in Viktorija, dočim bosta premagana kluba Sparta in Makabi igrala za tolažilni pokal. Termin za ti tekmi se niso določili.

WAF. v Italiji. WAF. je imel v Pisi in Livornu svoji zadnji dve tekmi v Italiji, ki sta obe končali s porazom Dunajčanov, in sicer v Pisi z 2 : 3, v Livornu pa 1 : 2. Dunajčani, ki so se večeraj, v sredo, vrnil domov, so se zelo pritožili o pristranosti italijanskih sodnikov. V Livornu tamošnji sodnik ni hotel priznati kar 4 golov za Dunajčane.

Dopisi

SELO PRI LJUBLJANI. Za božične praznike nas je naš župan Oražen osrečil z zopetno otvoritvijo svoje gostilne. Stvar nas zanima le v toliko, ker bi radi vedeli, kako je mogel ta krščanski bogatin po preteku več kot dveh let zopet začeti z gostilno? Ta gostilniška koncesija bi se namreč morala že zdavnaj smatrati za ugaslo. Antialkoholna gospoda pri «Slovincu», ki navadno prav rada nastopa proti množanju gostiln, je tiho, ker ji je stvar najbrže — neznana.

JEŽICA PRI LJUBLJANI. Pri nas je volilni imenik na vpogled le ob uradnih županovih urah. Kljub vzornemu tajnikovanju je bil zakonu neprimerno in šele pred dvema dnevmi razglašen. Ob uradnih urah, v katerih bi se vendarle postreglo z imenikom, gospoda župana ni doma. V izgovorih pa se celo slisi, da je tudi vsiljeni «tajnik» že «skopnel». Če se danes, v četrtek, gospod župan spet ne odpelje do 4. popoldne v Ljubljano, bo Ježica srečna, da ji je ostal volilni imenik. 500 upravičenih volilcev za reklamacije in vse drugo je milostno na vpogled polnih 90 minut. Seveda le, če se g. župan ne odpelje! O kaki zakoniti komisiji za reklamacije ni duha! Volilni imenik je silno potreben popravek! Naprednih volilcev mnogo manjka. Ježičani, potrudite se danes od 12. — pol 2. ure v občinski urad! Ti dnevi so važni!

SPODNJA POLSKAVA. Pred kratkim je bil pri nas shod SLS, na katerem je poročal poslanec Žebot iz Maribora, ki pa je zadel na zelo kisla jabolka. Bolj zanimivo, kakor Žebotov govor pa je bilo dejstvo, da je shodu predsedoval župan, ki so ga izvolili socialisti in je bil tudi poprej socialistični kandidat. Ali bi ne bilo bolje, ako bi g. župan zaspal tudi pri Žebotovem shodu, kakor je storil pri proračunski seji? Ali pa je župan morda že z razpetimi jadrmi zavesal v SLS?

BEŽICE. Tudi letos smo se poslovili od starega leta v nadi, da nastopijo z novim letom boljši časi in da se oživi družabno življenje v Bežicah. Za lep «poslovilni» večer je skrbel naš Sokol z obilnim sporedom, ki je privabil razen meščanov mnogo gostov iz okolice in sosednih krajev, kateri so že ob 20. do zadnjega kotička napolnili veliko dvorano v Narodnem domu. Ni jim bilo žal. Izvrstno igrana enodejanka «Brat Sokol» je spravila občinstvo v dobro razpoloženje, kar je zaslug a. br. Lukeža, ki je igral vlogo očeta Koruze. Vzorno mu je stala na strani g. Wizanovca (kuharica Nanja). Komični prizor (g. Kolya) v zdravniški ordinaciji sobi je spravil občinstvo v bučen smeh; posebno se je odlikovala glava ministra. Med sviranjem domačega orke-

stra je nastopil g. Mirko Pugež iz Ljubljane s pevskeimi točkami, ki so žele mnogo priznanja. Ob 12. je brat starosta dr. Zdošek, pozval navzoče občinstvo, naj po neprilikah starega leta pričakuje v novem letu več sreče, zlasti pa želel, da se oživi bežičko življenje; priporočal je vne-mo in vzajemnost, da se tudi koristi naši svobodni mili domovini. Nato je sledila krasna alegorija, predstavljajoča osvobodjenje. Žal, da jo je zastor tako hitro zakril, da občinstvo ni moglo razvideti lepega pomena. Ko smo pozdravili Novo leto, se je razvila živahna prosta zabava in mladi pari so se veselo zasukali.

Našim književnikom!

Malokatera doba je bila umetnosti tako nenaklonjena kakor je sedanja povojna brutalna doba, ki s svojim materializmom pritiska k tlom vsak pokret in vsako ustanovo, ki bi slonela na principih altruizma in medsebojne pomoči. Naši umetniki, med njimi zlasti književniki, so zaradi razmer na našem književnem trgu naravnost v obupnem položaju najbolj brezobzirno izkoriščanih. Izkoriščani so duševno, ker morajo pisati tako, kakor veleajo drugi in ne, kakor jim velewa duša, izkoriščani so materialno, kajti njihovi mizerni honorarji so v kričešem protislovju z dobički založnikov.

Književniki lahko apelirajo na altruizem — s tem pa današnjih razmer ne bodo izboljšali. Edini izhod jim ostane v samopomoči. Ta pa je izvedljiva le v velikem udruženju, kakršno boče oživotvoriti v korist književnikom sedaj v Beogradu osnovana zadruga «Polet». Vsi, ki potrebujejo založnika, naj postanejo s pomočjo zadruge «Polet» sami svoji založniki, gospodarji svojega dela tako v duševnem kakor v materialnem pogledu.

Vsak zadržnik «Poleta» plača vsaj en zadržni delež (200 Din); z izpolnitvijo te dolžnosti pa ima pravico zahtevati od zadruge, da mu razproda knjigo, ki jo je izdal v lastni nakladi, oziroma uživa ugodnost, da dobi potrebno posojilo za izdajo svojega dela, ki bi jo eventualno oskrbela zadruga sama ter po pokritju posojila izplačala ves nadaljnji izkupiček avtorju.

Evidentno je, da bo mogoče ta načrt v manjšem obsegu izvesti že tedaj, ako stopi v zadrugo vsaj tisoč zadržnikov. Ker so pozvani v zadrugo pisatelji, pesniki, znanstveniki itd. iz vse Jugoslavije je zadruga «Polet» že danes gotova stvar. Vsi, ki vam je kaj na tem, da se enkrat za vselej osvobodite izkoriščanja ki hočete sadove svojega truda tudi uživati, ali ki se za zadevo sploh zanimate, se javite zadruzi «Polet», Beograd, Poenkareva ulica 31, odkoder dobite podrobnejše podatke in navodila.

Prispevki za socialno zavarovanje

Važno za delodajalce in njih uslužbence.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani nam javlja:

Ker je minister za socialno politiko štatu Osrednjega urada za zavarovanje delavcev odobril, se prispevek za bolnišniško zavarovanje, ki je dozdaj znašal v celokupnem iznosu (za delodajalca in delojemalca skupaj) 5 odst., na podstavi § 197 tega statuta počeniš z dnem 1. januarja 1923 zviša na 6 odst. zavarovanega zasluzka (mezdje). Od tega prispevka plača delodajalec kakor doslej polovico, t. j. 3 odst., drugo polovico pa ima pravico odtegniti od plače (zasluzka) delojemalca.

Z istim dnem se uvede na podstavi naredbe ministra za socialno politiko od 7. decembra 1922, št. 10.810, prispevek za Borzo rada v višini 5 odst. celokupnega bolnišniško-zavarovalnega prispevka (delodajalca in delojemalca skupaj). Tudi ta prispevek plačata po polovici delodajalec in delojemalec.

Prispevek za zavarovanje za slučaj nezgode se na podstavi naredbe ministra za socialno politiko od 20. novembra 1922, št. 8507, počeniš z dnem 1. januarja 1923 zviša od dosedanjih 8 odst. na 6 odst. zavarovanega zasluzka in ga plača kakor doslej delodajalec v celoti. Prispevek za slučaj nezgode znaša torej od omenjenega dneva dalje za vsakeh 100 Din zavarovanega zasluzka (mezda) tolikokrat po 6 par, kolikor znaša nevarnostni odstotek, v katerem je v zavarovanju prigašeni obrat (podjetje, gospodarstvo, gospodinjstvo) uvrščen, kar je razvidno iz uvrstitvenega odloka, ki ga je vsak delodajalec dobil, oziroma ga bo še dobil.

O navedenih spremembah bodo vsi delodajalci še posebej obveščeni.

Kakor znano, se deli zavarovani zasluzek po zakonu o zavarovanju delavcev v 17 mezdnih razredov, na podlagi katerih se izračunavajo in predpisujejo v plačilo vsi zgoraj navedeni prispevki. Vsi prispevki se bodo predpisovali detajlirano na skupnem plačilnem nalogu. V sled silnega navala dela in pomanjkanja osebja se je predpis prispevkov za minule mesece poznožil, da mnogi delodajalci še niso dobili plačilnih nalogov; ker se je sedaj osebje pomnožilo, bo mogoče, da bodo prispevki za dobo do konca leta 1922 predpisani in plačilni nalogi zanje do naj-pozneje 31. januarja 1923 vsem delodajalcem dostavljeni. Po dovršeni reorganizaciji Okrožnega urada bo urad izdal plačilne naloge, iz katerih bodo razvidni prispevki za vsakega delojemalca posebej.

Razširjajte „JUTRO“!

Domače vesti

*** Novi veliki župani.** Objavljen je prvi ukaz o imenovanju velikih županov. Z letno plačo 9000 dinarjev so imenovani po sledečem rangi: dr. Vilko Bačić za Ljubljano, dr. Miroslav Ploj za Maribor, M. Aleksić za Beograd, F. Kukuljević za Zagreb, B. Bantić za Bregalnico; s plačo 8000 dinarjev: P. Juzbašić za Karlovac, dr. Fr. Gabrek za Osijek, P. Dragomirović za Vukovar, St. Krasojević za Mostar, V. Vučković za Niš, A. Vildović za Skopje.

*** Kralj med deco.** V nedeljo dopoldne je bil na skromen način v domu društva za zaščito sirot proslavljen dečji praznik v Beogradu. Svečanost je posetil tudi kralj, ki so ga otroci pozdravili najprej z narodno himno, nato pa mu priredili viharne ovacije in ga obsuli s cvetjem. General Rašić je kot predsednik društva podaril krakro sliko velikega pomena dečjega doma, v katerem se vzgaja v vojni osirotela deca, da postane enkrat koristen član človeške družbe. Nato se je kralj pomešal med otroke in jim razdelil darove. Kraljica se svečanosti radi lahne bolelosti ni mogla udeležiti.

*** Kraljev dar za siromašne študente.** Kralj je povodom božičnih praznikov daroval 5000 dinarjev kot svoj prispevek za božičnico siromašnim študentom v Beogradu.

*** Odlikovanje umetnikov in književnikov.** Poleg ukaza o odlikovanju povodom proslave desetletnice narodnega gledališča v Beogradu, ki bo vseboval v glavnem samo aktivne člane beograjske drame in opere, bo na dan sv. Save, dne 14. januarja po starem koledarju, objavljen še en ukaz o odlikovanju večjega števila književnikov in umetnikov iz cele države.

*** Ravnatelj zagrebske direkcije drž. železnic dr. L. Franić** je vpokojen.

*** Palača francoskega poslanstva v Beogradu.** Francija namerava za svoje poslanstvo v naši državi zgraditi moderno palačo in je francoski senat že odobril kredit za nakup potrebnega zemljišča v Beogradu.

*** K stanovanjskemu vprašanju.** Beograjske »Službene Novine« razglašajo naredbo ministra za socialno politiko, po kateri se člen 16. pravilnika za izvrševanje zakona o stanovanjih z dne 30. decembra 1921 spopolnjuje tako da je najemnik dolžan za primer, ako se z lastnikom hiše ne sporazumi o visokosti nove najemnine, plačati dosedanje najemnine in ima veljati nova najemнина, ki naj jo določi sodišče, od prvega dne prihodnjega meseca, ko je bila vložena prošnja za določitev najemnine. Če lastnik noče sprejeti najemnine, jo najemnik lahko založi pri upravnem oblastvu. Te najemnine bo tedaj v Sloveniji zalagali v Ljubljani, Mariboru, Celju in Ptuj pri mestnem magistratu, v drugih krajih pa pri okrajnem glavarstvu in ne več, kakor dosedaj, pri sodiščih po določbah paragrafa 1425. o. d. z.

*** Promet s poštnimi nakaznicami.** Kakor smo že poročali, se od Novega leta dalje pristojbine za poštne nakaznice ne plačujejo več v znakmah, ampak v gotovini ob predaji nakaznice pri poštah linicah. Občinstvo naj to novo naredbo upošteva in naj ne lepi več na poštne nakaznice znamk.

*** Več obzirnosti napram potnikom.** Kakor nam poročajo iz Beograda, je finančni minister izdal podrejenim organom naslednje navodilo: »Z raznih strani em bilo opozorjen, da carinski organi pogosto brutalno nastopajo napram potnikom, zlasti pri carinskem pregledovanju glede iznosa valute iz naše kraljevine. Moja želja je, da se to pregledovanje vrši v bodoče na obzirnejši način in da se ne prekorači skrajna dopustna meja pri reviziji prtljage, v kolikor se revizija nanaša na valuto. Treba je eider paziti na to, da se ne prenašajo več denarni zneski v inostranstvo, vendar par frankov ali dolarjev več pri ne prihaja v poštev. Zlasti priporočam carinskim organom, da nastopajo taktično in vljudno napram potnikom iz prijateljskih in zavestnih držav. Naj se jemlje tudi potreben obzir na tranzitne potnike, katerim naše odredbe niso znane.«

*** Občinske volitve v Trbovljah.** Občinska odbor v Trbovljah je, kakor znano, razpuščen, ker je bila večina odbornikov komunistov. Letos v februarju bi se imele vršiti nove volitve ter je bil novi imen volilcev že sestavljen. Število volilcev je naraslo od 3308 pri zadnjih volitvah na 5643. Razni dogodki zadnjega časa in zlasti tudi celjski proces so menda povod, da se je pokrajinska uprava, kakor čujemo, sedaj odločila, da volitve odgodi na še nedoločen čas.

*** Upravna uraditev Julijske Kraljevine.** Italijanski ministrski svet bo v četrtek končno sklepal o novi upravni ureditvi Julijske Kraljevine, s čimer so si italijanski nacionalisti že štiri leta bežili glave Oficijozna Agencija Stefani je že večeraj objavila po italijanskih listih komuniké, iz katerega je razvidno, da bo nova ureditev taka, kakor so jo zamišljali fašisti, ne pa, kakor je želelo prebivalstvo samo. Bivša Primorska, ki ima v pretežni večini slovansko prebivalstvo, bo razdeljena na tri dele. Goriška s Furlanijo bo priključena Vidnu, da bo tako zasi-

gurana italijanska večina in da se bo lažje izvajala asimilacija slovenskega življa. Trst s Tržičem, Miljami in delom kraškega zaledja bo tvoril samostojno provinco s sedežem v Trstu, Istra pa samostojno provinco s sedežem v Pulju. Nova upravna ureditev odgovarja baje vojaškimi in narodnim interesom. Toda, kakaj je bilo slovensko ozemlje razkosano, priča najbolj sledeči odstavek komunikéja Stefani: Ni izključeno, da more biti Goriška v poznejši dobi, ko bo izvedena asimilacija slovenskega življa, ki je tamkaj v večini, povzdignjena istotako v samostojno provinco.

*** Vendar enkrat!** Te dni je izšla v Bernu v Švici knjiga nomenklature za brzojavne urade, v kateri je cela vrsta mest nasledstvenih držav navedena le še z nacionalnim imenom, in sicer brez prejšnjega nemškega naziva. Tako na primer čitamo notri Ljubljana mesto Laibach, Lwow mesto Lemberg, Maribor mesto Marburg itd. — medtem ko so prejšnji mednarodni nazivi popolnoma izginili. Mesta na Češkem, kjer so Nemci v večini, imajo le še nemško ime v oklepaju. Sedaj smo vendar končno že v Ljubljani, tudi za Švicarje! Zeleti bi bilo, da bi se te novosti poprijel ves svet.

*** Pogreb računskega ravnatelja Petroviča.** Včeraj popoldne so bili zemski ostanki računskega ravnatelja finančne delegacije v Ljubljani, Antona Petroviča ob ogromni udeležbi občinstva odpeljani k večnemu počitku. Spreved je otvorila sokolska godba, za njo sta korakala oddelki Sokola II in pevski zbor Glasbene Matice, ki se je poslovil od svojega dolgoletnega člana pred hišo Zalošti in na Martinovi cesti z dvema žalostinkama. Pogreba se je udeležilo mnogo doma, vse uradništvo finančne delegacije pod vodstvom delegata dr. K. Savinca, načelniki raznih drugih državnih uradov, zastopniki številnih organizacij, Zveze jav. nameštencev in veliko število občinstva. Ko je dospel spreved na pokopališče, je pozdravila pokopajnika pevca in zvestega Jugoslavana tudi vojaška godba, ki je svirala ob pogrebu Ludovika Tomažiča. Ta čin izredne pozornosti in pletete do pokopajnika Petroviča je napravil na občinstvo globok vtisk.

*** Postopje za mariborsko oblast.** Iz Maribora se poroča, da je tamoevno finančno ravnateljstvo dobilo iz Beograda pooblastilo, da izplača kupnino za Kokoscheggove hiše, ki so bile kupljene za urade oblastne uprave v Mariboru.

*** Konferenca za pravilnik o delovnem času.** Zakon o zaščiti delavcev predvideva šurno delo v podjetjih. Le v manjših podjetjih, v katerih ni tako naporno delo, se more delovni čas v sporazumu z delavci določiti tudi na 10 ur. Katera so ta podjetja, se mora določiti v posebnem pravilniku, ki bo obenem vseboval odredbe o otvarjanju in zatvarjanju obratov. Ta pravilnik je izdelan v ministrstvu socialne politike in obravnavan s predstavniki pristojnih oblasti in zbornic v Beogradu. Da se omogoči tudi sodelovanje zbornice izven Beograda, je sklicana za 15. jan. nova konferenca, na katero so pozvani zastopniki trgovskih, industrijskih in obrtniških zbornic iz cele države.

*** 13. plača javnim nameštencem.** Iz uradniških krogov smo prejeli: »Jutro« z dne 2. januarja priobčuje v domačih vesteh izpmembo koledarja, da se leto razdeli na 13 mesecev po 28 dni. Na ta način dole tudi javni nameštenci 13. plačo. Le poplpenja — 13. plača pride, ako Zveza narodov po predlogu popravil gregorijanskih koledar. Kdaj bo to, je še vprašanje.

*** Opcije za državljanstvo.** Na mestnem magistratu v Ljubljani leži veliko število rešenih opcijskih prošenj z dekreti in rodbinskimi prilogi. Rešitve pa se optantom ne morejo dostaviti ali poslati, ker so optantje izpemenili bivališča, ne da bi naznanili svoja nova stanovanja. Seznam dotičnih imen je nabit na mag. deski.

*** Stanovanjski spori** so sicer čisto nepolitični, a raznim demagogom dajo vendar prilike dovolj, da se izkazujejo. Zato je bila prav potrebna informacija, ki jo je te dni »Jutro« prineslo, da so ta zakon prinesli in odglasovali tedanji opozicijonci. Zakon je bil sprejet v Zakonodajnem odboru dne 14. decembra 1921, imel pa je stopiti v življenje šele 1. jan. 1923. Takrat dr. Žerjav ni bil minister, kakor bi hotel »Slovenec« imeti. Za zakon so glasovali klerikaleci, socialisti, zemljoradniki, samostojna kmetijska stranka in del demokratov. Ostali demokrati in radikaleci so se glasovanja vzdržali. O vsebini zakona se lahko govori za ali proti in so pač v tem vprašanju mnenja razdeljena. Vsekako je dejstvo, da so celo leto vse organizacije hišnih posestnikov ta zakon obsojale in trdile, da je njim krivičen. Tako je posebno trdilo Prvo društvo ljubljanskih hišnih posestnikov, kjer se zelo postavljajo klerikaleci n. pr. kanonik Sušnik in tam šuntajo posestnike hiš zoper vlado, kadar oni sami v njej ne sede. Torej kako je to razumeti: v Beogradu klerikaleci in socialisti glasujejo zanj, doma klerikaleci razsaja, da je z njim hišnim posestnikom premalo dano, zdaj pa, ko je zakon uveljavljen, čujemo nove bujskarje. Vsega tega bi ne bilo, če bi bila sprejeta novela, ki jo je predlagal dr. Žerjav in ki je imela omejiti spore, povzročanje najemnin pa izvesti v stopnjah skupno s službeno organizacijo, ki zopet

uvaja stanarine. Nova vlada je ta predlog pokopala in prepustila strankam in razsodiščem, da sama mejijo najemščine na pošteno in izvedljivo mero. To se v mnogih slučajih ne vpošteva. Z vseh strani nam prihajajo dopisi, ki tožijo nad prekomernim zvišanjem stanarine. Tako nam pišejo iz krogov celjskega uradništva: »Kot nadomestek za trinajsto plačo in povišanje draginskih doklad so v Celju dobili mnogi uradniki dopise, s katerim se jim naznanja silno povišanje hišne najemnine. Nekatere stranke bi morale po novi tarifi plačevati pet do osemkratno dosedanje najemnine, to je do 20 do 30krat več nego leta 1914. Da je med prizadetimi 80 odst. uradništva, ki danes tripo veliko pomanjkanje in lakoto, o tem ni treba podrobnje razpravljati. Nekatere stranke bi morale odsej skoraj polovico svoje plače dati za najemnine. Med najemniki vlada veliko ogorčenje in je bil storjen sklep, da se temu v gotovih slučajih naravnost krutemu povišanju nihče ne odzove, pač pa bodo vsi vložili priziv na razsodišče, ki ga predpisuje novi stanovanjski zakon in ki bo stopilo v povelje, kjer so stanovanjske oblasti, v funkcijo.«

*** Razmere pri Trboveljski družbi.** Z ozirom na »Poslano« g. župana dr. Roša v včerajšnjem »Jutru« smo dobili od Trboveljske družbe sledeče informacije: Družba je daleč od tega, da bi protežirala kateregakoli tujca proti Slovencu, odnosno Jugoslavanu. Obratovodja inž. Koch je bil res edini kvalificiran kompetent. Mesto je bilo ponovno razpisano v jugoslovanskih in čeških strokovnih listih. Po prvem razpisu se je javil kot edini kompetent, neki češkoslovaški državljani, po rodu Nemec, Pogajanja z njim so se razbila. Na drugi razpis se ni javil nihče, na tretji razpis pa inž. Koch, ki je pred leti že služil v Trboveljski, pozneje v St. Janžu ter v Dalmaciji. Inž. Koch je avstrijski Nemec, obrvlada pa za silo naš jezik ter se je obvezal se jezikovno izpopolniti. Drugih kompetentov za mesto obratovodje ni bilo in trditve, da sta se oglašila dva slovenska inženjerja in več Cehov ni točna. Pač je nedavno vložil prošnjo za sprejem v službo družbe mlajši slovenski inženjer, ki bo tudi sprejet, toda ta še nima kvalifikacije za obratovodjo. Trboveljska družba dosedaj še ni odklonila niti enega slovenskega inženjerja. Vsi, ki so se javili, so bili sprejeti ter so se tudi prav dobro kvalificirali. Naravno, da so to sami mladi moške, ki danes še ne morejo stati na odgovornih vodilnih mestih, ki zahtevajo poleg teoretičnega znanja tudi daljše praktično izkušnje. Ravnateljska mesta zato danes res še niso zasedena s Slovenci, vendar so ravnatelji po večini naši državljani, v narodnem oziru vsi korektni, deloma so Slovani. Nekateri imajo slovensko rodbino. Vsi tudi obvladajo naš jezik, mnogi izvrstno. Kar se tiče centralnega ravnateljstva je med višjim uradništvom 27 Slovencev in Hrvatov ter 6 inozemcev-strokovnjakov, ki obvladajo deloma dobro naš jezik ter o njihovi popolni korektnosti in lojalnosti ni dvoma.

*** V nedeljo dne 7. januarja 1923** dopoldne ob desetih zboruje v pevski dvorani Glasbene Matice v Ljubljani Zveza slov. pevskih zborov. Popoldne ob 4. uri pa se vrši v veliki dvorani Uniona velik pevski koncert, na katerem nastopijo sledeči zbori: Glasbena Matica v Ljubljani, glasbeno društvo »Ljubljana«, pevsko društvo »Slavec«, pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«, pevski zbor Zveze jugosl. železničarjev, pevski zbor bralnega društva iz Tržiča in pevsko društvo »Zvon« iz Trbovelj. Pojo tudi »družni zbori Adamičev koral« Ti ki si nas ustvaril« s spremljevanjem fanfar muzike Dravske divizije. Vstopnice se dobe v Matični knjigarni na Kongresnem trgu. Preskrbite si jih takoj!

*** Silvestrov večer** v Celju, ki ga je priredil tudi letos celjski Sokol, se je razvil v sijajno manifestacijo sokolske ideje v Celju. Zbralo se je toliko narodnega občinstva, da so bili vsi gornji prostori Narodnega doma nabit polni. Srečno sestavljeni program je vplival nad vse ugodno in prijateljsko razpoloženje je kraljalo zadnje ure starega leta. Marljivo je sviralo celjsko godbeno društvo, pevski krožek je zapel par lep in v srce segajočih peem, eksaktni so bili nastopi članov celjskega Sokola, pohvale vreden balet, tudi enodejanka »Napoleonov samovar« je sijajno dosegla svoj efekt. Z 24krat je inženiral g. Benčan na Silvestrov večer razne vrlo uspele slike in alegorije, tokrat Jugoslavijo v željeznem pričakovanju. Staro leto je zaključil starosta celjskih Slovencev dr. Josip Serbec s primernim nagovorom, ki je izvenel v bodrilo, tudi v težkih časih ohraniti samozavest, kajti značaji se okrešajo le v boju. Veselo razpoloženje je vladalo zlasti med mladino še do zgodnjega jutra.

*** Zastržen ples** v Mariboru se je vršil sinoči v Ožtozovi dvorani elitni ples nemških buršakov ob ogromni udeležbi Nemcev iz vse Spodnje Štajerske. Komirno je uplavala skrb naše varnostne oblasti za ta ples. Vsa policija je bila mobilizirana, v bližini Ožtozove dvorane je kar mrgolelo stražnikov. Tik pred vodom so stali štirje policisti, revirni nadzornik, 6 detektivov in sam vodja policijskega komisarjata je promental po trotoarju. Baje so se bali Orjunašev, ki pa jih od nikoder ni bilo.

*** Mistifikacija.** V »Jutru« od 31. decembra smo objavili inerat z naznanilom zaroke g. Ivana Fabjana iz Strazišča z gđ. Minko Masteri iz Zg. Bitenj. Kakor smo zvedeli, je inerat prosta mistifika-

cija; poslan je bil upravi »Jutra« skupno z ineratno pristojbino od nekega neznačajnega, ki se je pa podpisal sveda z napačnim imenom in napačnim naslovom. Upamo pa, da bo vseeno mogoče ga izslediti.

*** Novi znaki za neuniformirane javne straže.** Po naredbi ministrstva za gorde in rudnike je izdala pokrajinska uprava za Slovenijo nove znake za neuniformirane javne straže. Novi znak je 8 cm visok in 6 cm širok, na vnanjo stran izbočen, podolga-stobel ščitek iz medi. V sredi ščitka se nahaja državni grb, ob strani je 1 cm širok napis in sicer na levi v cirilici »Javna straža«, na desni pa v latinici »Javna straža«; grb in napis sta na vnanjo stran izbočena. Znak je nositi vidno na levi strani. Raba doslej veljavnih znakov se s 1. februarjem 1923 ukine in se po tem terminu ne smejo več rabiti. Zapriseženo čuvajno osebo je dobi znak, ki stane 5 Din pri pristojnem okrajnem političnem oblastvu.

*** Izpmemba posesti.** Znano obsežno poslopje v Ljubljani ob Poljanskem nasipu, tako imenovano »cukrarno« v Ljubljani, ki je bila doslej last gospoda Pongratza, je kupila tvrdka Kunz, ki je uredila v tem poslopju svojo tekstilno tovarno.

*** Električna centrala v Podroščici.** Kakor poročajo iz neodrešene Koroške, se je v Ledenicah ustanovila lansko leto posebna zadruga, ki je imela nalogo, da oskrbi električno napeljavo iz državne elektrarne v Podroščici. Delo je bilo pretekli mesec končano in pred božičem je privklrat začela električna luč po vaseh Ledenica, Svate-Malnice, Spodnje Borovlje, Zgornje Borovlje in Pečnica.

*** Uvedba selske dostave v Križevski vasi.** S 1. decembrom 1922 se je začelo dostavljanje poštnih pošilk po selskem pismonoši v Križevski vasi, pošta Metlika. Dostavljalo se bo vsak ponedeljek, sredo in soboto.

*** Stavka v tvornici vagonov v Slav. Brodu.** Uprava tvornice vagonov v Slav. Brodu je odpovedala službo vsem stavkujočim delavcem, katerih je okoli tisoč, ker niso hoteli sprejeti nobenega pogoja vodstva tvornice niti inspektorja ministrstva za socialno politiko, ki je interveriral.

*** Lastno ženo aretiraj.** V mariborski okolici je te dni žena nekega orožnika ukradla hišnemu gospodarju znesek 30 tisoč kron. Orožnik, kateremu je bilo poverjeno izsledovanje storilca, je doznal, da je tatvino izvršila njegova žena. Aretiral jo je ter izročil sodišču v Mariboru. Orožnik je izjavil, da se bo ločil od svoje žene.

*** Smrt pod vlakom.** V ponedeljek je padel orožnik Lešar iz Zg. Kungote, ko se je peljal iz St. Ilja v Maribor, pred postajo Pesnica tako nesrečno z vlakom, da je obležal na mestu mrtve.

*** Žrtvi nesreče.** V torek sta umrla v ljubljanski splošni bolnici petletni Franc Brvar, ki ga je po nesreči ustrelil sosedov sin Pavšek in pa 32letni Franc Pešec, ki se je po neprevidnosti sam ustrelil v trebuh.

*** Epidemija škrlatinke v Banatu.** V zadnjem času se je v Banatu začela močno širiti škrlatinaka. Vsak dan oboli več oseb in tudi smrtni slučajji niso redki. Zdravstveni odsek v Novem Sadu je potrebno ukrenil, da se epidemija omeji.

*** Ljubavna tragedija.** V zagrebškem Tuskancu so našli predvčerajšnjim elegantno oblečeno mlado deklico mrtvo, poleg nje pa je ležal revolver. Dognalo se je, da je deklica 16letna Zora Marković, po poklicu modistka. Iz pisma, ki se je našlo pri njej, je razvidno, da je šla v smrt zaradi nesrečne ljubezni. Policija je mnenja, da je bila deklica dogovorjena s svojim ljubavnikom, 18letnim trgovskim pomočnikom Milanom Marinom, ki je najbrže ustrelil svojo ljubico, sam pa je izgubil koražo in pobegnil. Marin je bil aretiran, vendar odklanja vsako krivdo, češ da ni vedel za namero svoje ljubimke. Preiskava se nadaljuje.

*** Deklica padla v cisterno.** V Titelu v Vojvodini se je te dni pripetila nesreča, ki je zahtevala človeško življenje. Dvasetletna deklica Marija Večelj, ki je Dvasetletna deklica Marija Večelj, ki je služila pri posestniku parnega mlinca Smitmayerju, je imela zvečer posla na dvorišču. Ker je bila črna tema, ni opazila, da se blizu cisterni, v kateri je bilo vrelo olje. Padla je v cisterno in smrtno ponesrečila.

*** Nevarna tatinska družba.** V Hrastniku se je ustanovila tatinska družba, sestojajoča najbrž iz samih domačinov, ki skušajo skoro vsako noč tu ali tam udreti. Pred 14 dnevi jih je odgnal mesar Logar s strelji iz samokresa, pred 5 dnevi je pa streljal na nje lovec Bučar, žal brezuspešno. Te dni so skušali svojo srečo pri našem zdravniku, a pri Riecklu so neki dobili okoli enega tisočaka. Orožniki so noč in dan na nogah, vendar se jim še ni posrečilo, da bi vsaj enega zgrabili. Treba bo pomoči, ker ljudstvo je razburjeno.

Objave

*** Pevski zbor Glasbene Matice v Ljubljani.** Pevska vaja za ženski zbor je danes v četrtek, dne 4. t. m. ob četrta na 7. uri zvečer. (Skupna pevka vaja za ves zbor pa je v petek, 5. t. m. ob isti uri.) Pevska vaja je namenjena za nastop v Celju in za koncert Pevske zveze; zato polnoštevilo udeležbe! Odbor.

*** Orkestralno društvo Glasbene Matice v Ljubljani.** Danes v petek, 5. t. m. ob 8. uri zvečer se vrši vaja orkestralnega društva v mali dvorani (soba št. 17. poslopja Glasbene Matice, Gosposka ulica). Ker je vaja nujna, prosimo polnoštevilo udeležbe! Odbor.

*** Društvo »Soča« v Ljubljani** vabi vse člane in prijatelje na predavanje, ki se vrši v petek dne 5. januarja 1923 ob pol 9. uri zvečer v salonu pri »Levu«. Predava g. dr. J. C. Oblak o »Ivanu Cankarju, apostolu neodrešene domovine«.

*** Društvo državnih policijskih nameštencev za Slovenijo in Ljubljani** priredi dne 6. januarja 1923 ob 8. uri zvečer v veliki dvorani hotela Union plesni večer z bogatim srečolovom. Sodeluje celokupna godba Dravske divizije. Ker je čisti dobiček namenjen podpornemu skladu vdov in sirot omenjenega društva, prosimo za mnogoštevilno udeležbo.

*** Češkoslovaška propaganda v Mariboru.** Jugoslovansko-češkoslovaška liga v Mariboru priredi danes v četrtek ob 18.45 predavanje o lepotah slovaške s krasnimi sklopčnimi slikami v mali dvorani Narodnega doma.

*** Sestanek državnih pisarniških uradnikov.** Sestanek članov društva državnih pisarniških uradnikov se vrši jutri, dne 5. t. m. in ne v soboto, kot je bilo pomotoma priobčeno.

*** Izgubil se je pes, čistokrvn »stalpinč«.** temnosiv in s porezanimi ušesi in repom. Sliši na ime »Hektor«. Pes se je utrgal 12. decembra zvečer z verige in je zato brez znamke. Najditelj naj ga odda v Ljubljani v trgovini Magdič nasproti glavne pošte.

*** Za Sokola v Medvodah** je nabrala pri rodbini Wrischen družba Primork 50 Din.

*** Za »Jugoslovensku Matico«** sabrane med Istranima na Silvestrovo kot obitelji Vršer u Ljubljani 20 lira i 46 dinara. Denar hrani uprava »Jutra«.

DRŽAVNA BORZA DELA.

Pri vseh podružnicah »Državne borze dela« v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 17. do 23. decembra 1922 dela 136 moških in 136 ženskih delavskih moči. Delodajalci so pa iskali 76 moških in 57 ženskih delavskih moči. Posredovanj se je izvršilo 147.

Promet od 1. januarja do 23. decembra 1922 izkazuje 36.748 strank in sicer 17.552 delodajalcev in 19.196 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 10 tisoč 907.

Dela iščejo: kovači, kleparji, krojači, zidarji, tkalci, mehaniki, strojniki, tov. delavci, čevljarji, dninarji, dninarice, pisarniške moči, vajenci, vajenke itd.

V delo se sprejemajo: rudarji, mizarji, kleparji stavb, ključavničarji, elektromontarji, opekar, delavci, čevljarji, ključavničarji, železostugarji, slaščičarji, sodavčar, dežnikar, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd.

Borza dne 3. jan.

Zagreb, devize: Dunaj 0.1332 - 0.1345, Berlin 1.32 - 1.35, Pešta 3.80 - 3.90, Milan 484.50 - 487.50, London 437 - 440, Newyork ček 93.50 - 94.50, Pariz 690 - 695, Praga 290 - 293, Svica 1775 - 1792.50, Varšava 0.58, valute: dolar 92 - 93, avstr. krone 0.134, franki 680 - 685, lire 480 - 483, efekti: Jugoslov. banka 102, Ljublj. kreditna banka 200, Slavonska banka 102.50 - 104, Prašteditna 1065 - 1075, Trbov. premog. družba 370.

Beograd, devize: Bukarešt 52.72 - 55, Berlin 1.32 - 1.35, Dunaj 0.135 - 0.14, Pešta 3.95 - 4.10, Solun 103 - 105, Sofija 62.50 - 63, Pariz 675 - 685, Praga 293 - 293.50, Zeneva 1770.50 - 1784, Milan 480 - 484, Newyork 93.60 - 93.75, London 432.50 - 436.50, valute: dolar 92.50, franki 672 - 683, madž. krone 3.80 - 4.10, leji 52 - 52.55.

Curij: Berlin 0.07, Newyork 528.25, London 24.54, Pariz 38.50, Milan 27.15, Praga 16.20, Budimpešta 0.2175, Bukarešta 3.05, Beograd 5.60, Sofija 3.50, Varšava 0.03, Dunaj 0.0075, avstr. krone 0.0076.

Praga: Dunaj 4.65, Berlin 44, Rim 166.75, Budimpešta 135.25, Pariz 239.25, London 149.25, Newyork 32.05, Curij 609.75, Beograd 36.75.

Berlin: Dunaj 10.62, Budimpešta 3.02, Milan 38.403, Praga 22.693, Pariz 55.111, London 34.663.12, Newyork 750.618, Curij 142.891, Beograd 7880.

Odgovorni urednik Pr. Brozovič
Lastnik in Izdajatelj Konzorcij »Jutra«.
Tisk Delniške tiskarne. d. d. v Ljubljani.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 3. januarja 1923. Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblak 0—10	Padavine mm
Ljubljana	7.	766.4	4.5	jug. vzh.	oblačno	—
Ljubljana	14.	763.1	6.0	sever	več jasno	—
Ljubljana	21.	763.8	5.7	jug. vzh.	oblačno	—
Zagreb	7.	766.7	5.0	vzhod	—	—
Beograd	7.	766.7	5.0	brezvetra	megla	—
Dunaj	7.	766.5	—1.0	jug	jasno	—
Praga	7.	765.7	—4.0	vzhod	megla	—
Inozemst.	7.	768.3	—5.0	zapid	jasno	—

V Ljubljani barometer nižji, temper. višja. Sonce zahaja ob 7.45, zahaja ob 16.25

„Krvavi kardinal“ Zgodovinski roman

«Z najglobljim in najpozornejšim zanimanjem, monsijor! Saj govorite o mojem življenju in o moji sreči!»

«V tej kaseti se nahajajo nepotrebni pergamenti, vam nepotrebni, toda opasni za ono, katero ljubite. Ta kasete, dragi moj gospod, predstavljajte si, da je ta kasete nabasana in že podpaljena mina... že podpaljena (kardinal zadrgeta), in če se zgodi nesreča, bi eksplozija ubila marsikoga, najprej gospodično de Lespars samo... Vi prevzamete nalogo, da boste našli to kaseto?»

«Da, monsijor!» odgovori brez strahu Trencavel.

«Jaz pa prevzamem nalogo, da odstranim vžigalno vrstico od mine!», dodaja Richelieu mirno. «Če mogoče, glejte, da dobim to skrinjico, preden se oženite. In poslušajte, kar je še potrebno, neobhodno potrebno. Če vas gospodična de Lespars ljubi ali ne, če vas hoče za moža ali ne, to skrinjico mi mora dati! Vrnem vam jo, samo da takrat ne bo več v njej nekaterih pergamentov, pač pa bo v skrinjici vaša dota in pa ona policijska poročila, o katerih sva govorila. In v tem trenutku vam prisegam, da se bo gospodična omožila z vami!»

Sedaj drgeta Trencavel, nevidno ali občutno. Zagledal je strašno tajnost, ki je še ne razume, toda slut, da je usodna. Istina pa je še usodnejša, kakor njegova slutnja.

«Samo da imam pergamente,» si misli Richelieu. «Potem jo prisilim, da se omoži s tem lopovom, ki stoji tukaj pred menoj. Osem dni pozneje bo njen soprog aretiran in obojen. Ona pa bo za vedno onečaščena... Samo, da se mu ne posreči, da bi jo on imel že poprej!... Ali pa, da se Rascassu ne posreči, da izpolni svoje delo, pričeto v Angersu! Da bi mi Saint-Priac vsaj povedal, kje se ona sedaj nahaja!»

Hm, premišlja na svoji strani Trencavel, moram jo rešiti, vse prehiteti, takoj sedaj, vse te lopove s kardinalom vred. Odkriti jej moram strašno opasnost, ki visi nad njeno glavo, braniti jo moram, biti se za njo, ponuditi jej meč, položiti jej ga pred noge in sebe z njim!

Ta trenutek vstopi mož in javi:

«Gospod kriminalni namestnik!»

«Naj vstopi!» reče živahno kardinal.

Kardinal, ki se je pravkar razgovarjal z namišljenim Saint-Priacom in točno razpredelil vse svoje načrte v tej zadevi, ni zaradi tega nanj budno pazil na vse drugo, kar se godi okrog njega, niti ni pozabil drugih svojih navodil in ukazov, ki jih je bil dal. In najmanj ni pozabil na to, da so mu ukradli ono važno pismo, in da je pomagal to pismo ukrasti neki Trencavel, ki je je odnesel Corignanu. Srce se kardinalu lomi tesnobe in skrbi. Ta trenutek je pismo, katero je ukradel Trencavel, morda že pri kralju... Sicer pa, čim bolj poteka čas, tem večja je njegova sigurnost.

Kriminalni namestnik vstopi. Zdi se, da ni prav dobre volje. Pogleda na Trencavela in povprašuje kardinala z očmi.

«Lahko govorite v prisotnosti gospoda de Saint-Priaca,» pravi kardinal. «Moj prijatelj je.»

«Monsijor,» pravi sedaj kriminalni namestnik, «podal sem se v ulico des Bons Enfants, v akademijo mojstra borenja Trencavela, in preiskal sem prav vse. (Trencavel skrči pesti.) Na žalost pa nismo našli ničesar, prav ničesar, niti najmanjšega koščka papirja. Sicer pa, kar se Trencavela tiče, on nikakor ne stanuje v akademiji sami, kakor so poročali vaši emineneci. (O, dobri moj Mauluys, kakor da bi si bil mislil, da mi boš s svojo naglo lažjo rešil življenje!) Zaman smo ga pričakovali in nismo ga mogli dobiti v pest, torej ga tudi nismo mogli spraviti v Bastiljo (o hej!), kakor ste bili ukazali...»

Čudno je, da to poročilo še celo pomirja ali skoraj zadovoljuje Richelieu. Vedno bolj se mu zdi, da gre za konspiracijo, ki izhaja iz Luvra. Pač pa se učvršča v njem misel, da mu je Trencavel osebni neprijatelj, iz kakršnegakoli vzroka, in da mu je bil doslej nepoznan.

«Dobro!» pravi. «Preiščite po svojih vohunih ves Pariz in najdite mi ga.»

«Samo se bojim, monsijor, da je sedaj že na varnem, ker je pobegnil iz Pariza, in da se lopova ne bomo mogli polastiti.»

Trencavel zadušil kletvico. Lopova! To pa je že res preveč! Čakaj, pokažem ti!

In naglo stopi tja pred kriminalnega komisarja. Roka se mu pripravlja na zaušnico, ki naj bi naučila kriminalnega komisarja spoštljivosti.

«No, kaj je?» pravi Richelieu, «kaj je, Saint-Priac?»

Trencavel se z naporom zavé in se zopet znajde. Takoj odgovori kardinalu:

«Monsijor, tega Trencavela poznam, hotel sem o tem informirati vašo eminenco.»

«Tako, poznate ga?» pravi kardinal in zopet gleda Trencavela kakor do dna duše. Nato odslovi kriminalnega namestnika, da ostane zopet sam s svojim Saint-Priacom, in ga vprašuje: «Poznate ga torej?»

«Da, monsijor! Dolgo je hodil v Barvillarsovo akademijo borenja in je menda postal njegov najljubši učenec.»

«Kakšen človek je to?»

«Mojh let, tudi moje postave, monsijor... Mislite si, da stoji Trencavel tukaj pred vami, pa boste imeli njegovo sliko.»

«Čudno! Pa... sicer?»

«Mislim, da ni napačen. Nikdar nisem slišal nič napačnega od njega.»

Richelieu pozorno pogleda Saint-Priaca. Mojster borenja prenese ta pogled in kaže izraz najbolj iskrene nedolžne ravnodušnosti.

«Ali sta prijatelja?» vpraša Richelieu sedaj naravnost.

«Monsijor, niti prijatelja, niti sovražnika... Poznam ga, evo, to je vse. Pa vi, monsijor, ga torej sovražate?»

«Gospod de Saint-Priac, enkrat za vselej si zapomnite, ne izprašujte nikdar!»

Trencavel se globoko prikloni. Zadovoljen nadaljuje kardinal:

«Nikogar ne sovražim. Toda ta mož je sovražnik države. Saint-Priac, videli bomo... poznate ga, prevzamete torej nalogo, da mi ga najdete?»

«Glavo vam stavim, monsijor!»

Mrko kardinalovo oko blisne kakor z jeklom. Kardinal prime Saint-Priaca za lakot:

«Prinesi mi skrinjico Annais de Lespars in oženil se boš s to lepoticco... najdi mi tega Trencavela in obogatim te!... Če ga pa najdeš in ga pilneš s svojim znanim sunkom, te napravim za kriminalnega namestnika namesto onega, ki si ga baš videl oditi od tukaj!»

Richelieu se zravna z onim veličanstvom, ki je imponiralo celo kralju, potem počasi reče: «Odidite sedaj, Saint-Priac! V vaših rokah je vaša ljubezen in vaša bodočnost!»

Trencavel se molče prikloni, z blede dim čelom, na ustnih čuden usmev, in kakor mrzličen vsega tega, kar je danes in tukaj doživel, se napoti k vratom, da odide. Vrata pa se sedaj odpro, Trencavel obstane kakor Lotova žena, Richelieu ostrmi, kajti čez prag stopi blaten, povaljan in prašen tujec, ves blede in krvav, dva strežaja ga podpirata. Vrtar pa javi z jasnim glasom, kakor z zvoncem:

«Gospod baron de Saint-Priac!»

IV.

BASTILJA.

Saint-Priac stopi dva koraka v kardinalov kabinet. Trencavel se zravna v vsej svoji velikosti in prekriza roki na prsih. Brez dvoma so si došli v predsobi že vse pojasnili, kajti vrata ostanejo za Saint-Priacom odprta, vrtar stopi v stran in za njim je vidna četa stražnikov s častnikom in s kriminalnim poverjenikom. Sicer je prostrana predsoba prazna. Stražniki pa imajo orožje pripravljeno...

Ves prizor se odigrava okrog kardinala, ki ostane nepremičen, ravnodušen, molčeč, in strmenja otrpel kakor Lotova žena. Saint-Priac stopi naprej, ves blede in krvav, roka se mu počasi in brez moči dvigne in pokaže Trencavela, potem omahne, ustnice zašepetajo nekaj nerazumljivega in Saint-Priac pade vzdolž na kobre, nezavesten.

Čudna in jedva razumljiva stvar: sedaj ne misli nikdo, da bi priskočil na pomoč temu ranjencu, ki morda že umira. Kakor da ga ni več, kakor da ni udeleženec te drame!

«Monsijor!» pravi kriminalni poverjenik in glas mu je krvoločno radosten: «Imamo ga, mojstra borenja!»

«Trencavela?» klikne Richelieu.

«Evo ga!» mu odgovori.

Richelieu pogleda Trencavela z očmi, razširjenimi groze. In stopi korak nazaj.

«Monsijor!» se oglasi vnovič kriminalni poverjenik, «ko se je gospod baron de Saint-Priac nahajal na poti k vam, da se odzove vašemu vabilu, ga je na Kraljevem trgu izzval ta-le gospod. Vlekel ga je seboj pod Basti-

ljo, tu mu je zadal udarec ali sunek z mečem, in ta sunek je morda smrtonosen... vzel mu je avdijski list, in z njim si je otvoril dostop do Vas.»

Richelieu se strese. Zdi se mu, da je sedaj spoznal istino: Trencavel je najbrž poslan, da ga ubije. S tresočo roko posnema tudi on sedaj Saint-Priacovo kretnjo, roko iztegne proti Trencavelu in mu srehlato reče:

«Gospod, vaš meč!»

Trencavel potegne meč in odgovori zvočno: «Gospod, meča še nisem nikdar predal in ga ne bom. Sili se uklonim. Meč mi vzemite, kakor morete.»

Isti hip sune dva ali tri naslanjače pred se, s skokom je v kotu kabineta, da ima tako hrbet zavarovan, in že skoči z nogu naprej, v prežo, krične po stari borilski navadi dvakrat, in s krvjo v glavi, z besom na zobeh, z ognjem v očeh se strašno reži v sovražnike in glasno jim kliče:

«Barvillars, učitelj moj! Pridi sedaj in glej, kako umira tvoj učenec Trencavel!»

«Po njem!» zahrešči Richelieu.

«Hajdi!» grakne kriminalni poverjenik.

In molk zavlađa vsemu prizoru in traja nekaj hipov. Potem ga pretрга divje sopenje, udarci z nogo ob tla, žvenket mečev, hropenje zadetih, kletvice, kriki smrti, dokler se iz ogromne kepe teles ne zasliši glas:

«Imamo ga!»

Imajo ga. V kotu kabineta je kup teles, živa kopica, ki se premika, renči, sope, hrope, grgra. Telesa drugo na drugem, roke iztegnjene in krčevito stisnjene, vrvi. Pod vsem tem on, Trencavel. Drže ga za lase, za rame, za roke, za noge, za grlo, za komolce, za kolena, za bedra. Tako je zleknjen pod to težo na tleh. Držali bi ga tudi za srce, če bi ga mogli. Toda okrog njih je kri. Pet napadalcev ne bo nikdar več kazalo svojih sposobnosti. Še danes bodo pokopani. Trije drugi so ranjeni...

Trencavela zvežejo. Sedaj je kakor povesma, kakor negiben kovčeg. Še sedaj sopejo, ko ga gledajo. Ta zverina jim vlija strah, ko je že zvezana.

Kardinal nekaj ukaže. Dve minuti pozneje je Trencavel zvezan na vozu. Četrto ure pozneje je v Bastilji.

(Dalje prih.)

Garažo

za shrambo epidemijske avtokolone, obstoječe iz petih avtomobilov, po 6 m dolgih, 165 cm širokih in 260 cm visokih, ter enega osebnega avtomobila, išče v najem ravnateljstvo splošne bolnice v Ljubljani, kamor naj se pošljejo tozadevne ponudbe.

Knjige za mladino:

- J. Sorli: Cirimurci. Povest s slikami. Broš. D 16—, vez. D 21— po pošti D 1'25 več.
- Fr. Milčinski: Tolovaj Mataj. Pravljica s slikami. II. natis. Cena broš. D 15—, po pošti D 1'50 več.
- J. Sorli: Bob in Tedi. Dva neugnanca. Povest s slikami. Broš. D 10—, vez. D 15—, po pošti D 1'25 več.
- J. Waschtetova: Pravljice. Z večbarvnimi slikami. Vez. D 18—, po pošti D 1'25 več.
- Cika Jova: Pisani oblaki. Vez. D 12—, po pošti D 1— več.
- Cika Jova: Kalamandarija. Vez. D 10—, po pošti D 1— več.

Vse te knjige se naročajo pri

Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

ZAHVALA.

Ob smrti našega iskrenoljubljenega soproga, odnosno dobrega očeta itd., gospoda

GREGORJA STICHA

višjega sprevodnika južne železnice v p.,

smo prejeli toliko dokazov odkritega sočutja, da se nikakor ne moremo vsakemu posamezniku posebej zahvaliti. Zaradi tega izrekamo na tem mestu srčno zahvalo vsem, ki so nam kakorkoli izrazili sočutje, ali pa ki so dragega pokojnika spremili na njegovi zadnji poti.

Zlasti se zahvaljujemo gg. uslužbeucom južne železnice, ki so se z g. višjim nadzornikom Avgustom Ludvikom na čelu v mnogobrojnem številu udeležili pogreba, kakor tudi glavni godbi južnih železničarjev, ki je z izbranimi žalnimi koračnicami še prav posebno povečala pogrebni sprevod.

V Ljubljani, dne 3. januarja 1923.

Žalujoče rodbine Stich, Černe, Kapus.

Poslovne prostore

na najlepšem prostoru v Ljubljani, in sicer v pritličju, v prvem nadstropju in v drugem nadstropju v novi zgradbi na voglu Aleksandrove ceste in Gledališke ulice, bo oddal v najem Pokojninski zavod predvidoma od 1. avgusta 1923. naprej. Interesenti, katerim so najemninski pogoji na vpogled v zavodu (Šolski drevored 2) vsak delavnik od 8. do 12. predpoldne, naj vložijo svoje ponudbe najpozneje do ponedeljka dne 15. januarja 1923. pri ravnateljstvu zavoda.

V Ljubljani, dne 3. januarja 1923.

Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani.

Blago za prevleko divanov in drugega pohištva v veliki izbiri, dalje različno platno in lute za tapetnike, sedlarje itd. priporoča trdka

A. & E. Skaberné Ljubljana, Mestni trg 10

Knjigovodja bilancist

z večletno prakso pri veleindustrijskih podjetjih, išče službo. Cenj. ponudbe pod „Perfekten“ na upravo „Jutra“.

Kolesa

Vam prenovi in strokovno shrani

preko zime

ob malenkostni pristojbini trdka

J. GOREC

Ljubljana, Gesposvetska c. 14.

Oglasi v „Jutru“ imajo dober uspeh!

Zalostnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, da je naš preljubni atek

Miloš Jarnovič

trgovec in posestnik

v eredo s jutraj ob 1/2, 6 po kratki mučni bolezni starosti 57 let mirno v Gospodu zaspa.

Pogreb nepozabnega se vrši v petek 5. jana. 1923, ob deseti uri dopoldne iz hiše žalosti na domače pokopališče. Nepozabnega priporočamo v blag spomin.

Dramlje, dne 3. januarja 1923.

Mici, Rudi, Gusti, Mink, Lojzka otroci.

Politični odmevi.

Tekma med Benetkami in Trstom

Naravna želja italijanske vlade je, da se Trst v vsakem pogledu čim tesneje zveže z Italijo ter da se mesto kolikor vsako zanemarjanje Trsta v trgovskem pogledu bi namreč za Italijo pomenilo ustvarjanje političnih težav, katerih Italija ne ljubi.

Propadanje Trsta v pogledu pomorske trgovine je, zlasti po svetovni vojni, ogromno. Pod bivšo Avstrijo je Trst bil pomorska luka prve vrste. Italija mu tega položaja ni mogla vrniti. Ona mora najprej paziti na Genovo, katere ne sme prikrajšati na račun Trsta. Zato je dobila za rešitev tržaškega vprašanja drug izhod — Benetke.

Benetke so se pred vojno kot trgovska luka precej povzdignile ter so stale za Genovo gotovo na prvem mestu. Na jadranskem morju je Benetke z uspehom pobijal edino Trst. Reka je za Benetkami zaostajala. Toda vojna je tudi Benetkam odrinila svoj nemilosrdni delež, in to tem bolj, ker se je trgovski promet zaradi avstrijskih in nemških podmornikov na Jadrano obrnil v smeri proti tirenskemu morju. Komaj leta 1920. so se Benetke začele nekoliko popravljati in naslednjega leta so dosegle polovični promet predvojne obsega.

Dasi sta pred vojno Trst in Benetke pripadali dvema različnima državama, vendar je bilo med njima čutili tekmovalstvo za prvenstvo. Trst je Benetke v marsikaterem pogledu ne nadkrilil, ker se je trgovina severovzhodne Italije poveli obračala na Trst namesto na Benetke.

S priključitvijo Trsta k Italiji so se razmere za Benetke izpremenile. Izginile so carinske meje, katere so med mestoma obstajale prej. Trst je vrhu tega luka, ki je bolj urejena od Benetk. Poleg tega ima Trst tako zaledje, glede katerega si Italija že leta in leta prizadeva, da bi ga pridobila zase. Proti Trstu gravitira dober del jugoslovanske države, Avstrije in tudi češkoslovaška republika si je zagotovila v Trstu svojo sfero. Toda prometa iz teh krajev ni mogoče usmeriti na Trst zaradi tega, ker tržaško mesto še ni proglašeno za svobodno luko.

Italija zdaj na vse kriplje dela na to, da bi vrnila Trstu vsaj nekoliko pomena, ki ga je imel pred vojno. Ali to se mora zgoditi samo na račun Benetk. Mogoče je zato, da si bo Trst, ako se bo italijanska vlada z vsemi potrebnimi, razmeram odgovarjajočimi sredstvi založila zanj, v trgovskem pogledu opomogel, toda to okrepitev bodo morale plačati Benetke s svojo dosedanja trgovino. In baš v tem tiči tragika pomorske tekme med Benetkami in Trstom.

Tesinska iredenta

Te dni je začel izhajati v Milanu list, ki mu je glavna naloga, propagirati idejo — tesinskega iredentizma. Švicarski kanton Tesin mu velja za »neodrešeni del Lombardije«, ki ga je treba združiti z materjo zemljo Italijo. Baje so v Švici nad tem pojavom zelo nejevoljni in bodo zahtevali, da se z iredentizmo propagando preneha.

Pojav tesinskega iredentizma ni nov. Že pred vojno dobo je bilo čuti o njem, že takrat je kalil razmerje med Italijo in Švico. Da se pojavlja v ojačeni meri na novo sedaj, po zmagoviti nacionalni vojni, ki je prinesla osvobodjenje avstrijskih neodrešenecv Triente e Trieste, zlasti po zmagi nacionalističnega fašizma, je zelo umljivo.

Za kaj gre? Tesin je eden izmed švicarskih kantonov, in sicer edini, ki leži

južno od glavnega grebena Alp ter pripada že poročju rek, ki teko v Pad, največ Tičina, južni del Tesina že skoro v gornjeitalijsko nižino samo. Geografsko sodi tedaj Tesin v polnem obsegu k Italiji.

Prebivalstvo ima Tesin popolnoma italijansko. Kanton meri 2800 kvadratnih kilometrov in ima 160.000 prebivalcev, od tega 97% Italijanov, ki so vsi katoliki; le 2,3% je Nemcev. Tudi narodnostni princip govori sedaj za Italijo.

V historičnem oziru je pripomniti, da je tesinsko ozemlje v prejšnjih časih vedno pripadalo Italiji. V rimski dobi je šla severna meja Italije vedno zgoraj po glavnem grebenu. Tehtnejše je, da je v srednjem veku Tesin vedno pripadal Lombardiji, oziroma vojvodini Milanski. Šele ko so izumrli Visconti in se je za njihovo deželo začela sridita borba med Francozi in Španci, so si Švicarji odtrgali najsevernejši kos dežele, to je ravno poznejši kanton Tesin. To pa se je zgodilo šele začetkom 16. stoletja. Odslej je Tesin del Švice, a je postal z ostalimi kantoni enakopraven šele pozneje. Pripadati je tedaj treba, da so Italijani upravičeni imenovati Tesin — ugrabljeni kos Lombardije.

Poglejmo še politično stran. Danes je Italija v srečnem položaju, da ima na vsej svoji severni strani najboljše prirodno mejo. Napram Franciji gre meja po razvodnju, to je po visokem grebenu Alp, napram Avstriji gre istotako najugodnejše po visokih Alpah; naši kralje-

vi ni je mogla vsiliti mejo po grebenu Julijskih Alp in po najvišjih kraških planotah Hrušice in Snežnika. Edinole namram Švici je meja neprimodna; tu se nahaja švicarski sosed tako rekó int-a murus, tostran alpske ograje. Da je Švica nevtralna in da ta značaj meje vojaško vedel tega nima one značilnosti, ki bi jo sicer imel, to je že moment, ki ga je treba oceniti subjektivno.

Tesinci sami so se seveda čutili v Švici popolnoma zadovoljne. V zadnjem času, po osnovanju uedinjene Italije, pa se je med tesinsko inteligenco začelo gibanje, ki je kazalo vedno večje poudarjanje italijanstva. In čutili je bilo rastočo nezadovoljnost z narodnostnim razmerjem v Švici. Švica je namreč dejansko nemško-francoška država, v kateri tvorijo Italijani še nekoliko manj kot 7% celokupnega prebivalstva. — Razen v Tesinu bivajo še v Granbündenu, kjer jih je le 17%, poleg 55% sorodnih Retoromanov. — Jasno je, da v centralnih državnih institucijah vzpričo takega razmerja ne more biti popolne enakopravnosti italijanskega jezika z nemškim in francoskim in to poglavje je bilo že predmet precej razburjenim razpravam v Švici. Ni tedaj izključeno, da se med Tesinci že bolj razširi iredentistično gibanje za priključitev k Italiji.

Napisali smo o tesinskem problemu popolnoma objektivno presojo. Če pa pri-sojamo Italiji in Italijanom pravico do Tesina, s koliko večjo upravičenostjo moramo govoriti o jugoslovanskem iredentizmu v Julijski Krajini. Vemo pa, da v Milanu ne bodo prej uvideli take logičnosti, dokler jih tega ne bomo naučili — s pravimi argumenti.

Kulturni pregled

Dve mladinski publikaciji založbe „Jug“

Tudi ljubljanski „Jug“ je vrgel zadnje čase na trg več knjig, med njimi dva zvezčica literature za mladino: drugo izdajo Zupančičevega „Cicibana“ ter zbirko koroskih pravljic „Gor čez izaro“.

Zupančičev „Ciciban“ je dovolj znan širom domovine in ni treba, da ga priporočamo vnovič. Njegovo potrebnost opravičuje dejstvo, da je prvotna naklada v založbi „Omladine“ popolnoma pošla, vsled česar se je moral prireditelj nov natis. „Ciciban“ je slaček in melodiozen skozi in skozi, po vsebini in izrazu docela samorasel proizvod pesnika solca in vedrine. V njem je obseženo otroško razkošje in ugodje, njegova radost in resnost. Zlasti zadnje pesmi v „Cicibanu“ so priča Zupančičevega genija, ki v svojstvu poeta ne pozna razlike med starim in mladim. Cena drugi izdaji „Cicibana“, kateri je založništvo oskrbelo primerno obleko, lep papir in razločen večji tisk, je 9 Din.

Druga knjiga „Juga“ so pravilice „Gor čez izaro“. Že naslov sam nas pelje na Korosko. In koroske so tudi te pravilice. Izšlo so prvotno v „Mladji Jugoslaviji“, listu za mladino, ki je izhajal v Velikovu v času pred plebiscitom. Kakor nam pojasnjujeta prireditelja pravljic, Gaspari in Košir v opombi, so večino teh pravljic nabrali koroski otroci sami. Zato veje iz njih tisti duh, katerega se bo vsak otrok navel z toploto. A še nekaj. Ne samo da nam bodo te pravilice v razvedrilo, one nam bodo tudi v opomin, da je mladina na Koroskem še vedno naša. Naša zato, ker je v nji naše srce, polno idealnih in plemenitih čustev.

Založba „Jug“ zasluži zaradi njene agilnosti in marljivosti vso našo pozornost. Naročanje knjig, katere izdaja, je ne le delo za širjenje prosvete med ljudstvom, ampak tudi delo za našo narodno stvar. In te ne smemo zanemarjati in prezirati nikjer.

Stoletnica rojstva Petőfi-Petroviča. Dne 1. januarja je minulo 100 let, odkar se je narodil slovaški materi najslavnejši madžarski lirik Alexander Petőfi. Bil je prvi demokratični poet v madžarskem,

dotlej aristokratsko romantičen slovu ter je pol za ljudstvo. Njegov oče je bil mesar Stefan Petrovič; študiral je na gimnaziji, a vstopil je najprej prostovoljno v vojsko, nato je potoval z igral-sko družbo ter se hkratu bavil z moder-no literaturo. Že leta 1842 je izdal svoje prve pesmi, ki jih je podpisoval še s pravim priimkom. Nato je pisal lirike in epeke pesnitve, pravljice in humoristične epe, povesti, drame, novele i. dr. Leta 1848 v letu revolucije, se je pridružil nacionalni revolucionarni mladini ter zapel „Talpra magyars!“ (Kvišku Madžari!) ki je postala himna revolucionarcev. V borbah proti Dunaju je bil pobojen upornega generala Bema ter je padel 26 let star za svobodo Ogrske menda dne 31. julija 1849 v bitki. Njegovega trupla niso našli več. Leta 1882 so mu postavili v Pešti spomenik. Petőfijeve lirске pesmi so postale narodne ter so našle mnogo posnemalcev. Tudi njegov rojak, slovaški najodličnejši pesnik Hviezdoslav se je v mladosti učil pri Petőfiju. Madžari proslavijo stoletnico z velikimi prireditvami; gotovo pa pozabijo, da je bil Petőfi po jeziku in krvi Slovak, ki se je potujčil.

Šest angleških povesti. Poslovenil Jan Baukari. Maribor 1922. Tisk Mariborske tiskarne. Ivan Baukari je prevel tri povesti ameriškega pisatelja Washingtona Irvinga, dve povesti Edgarja Allana Poea in eno povest Charlesa Dickensa. Ti prevodi so zbrani v lepo in okusno opremljeni knjigi, ki je te dni izšla v založbi Mariborske tiskarne. Povesti so zelo mične in si bodo gotovo pridobile širok krog čitateljev. Irvingovi prvi dve povesti se dogajata ob zelenem Hudsonu med nizozemskimi naselenci v Ameriki, tretja „Pošastni ženina“, pa se godi v srednjeveški Nemčiji. Počev fantastična slika „Maska rdeče smrti“ je biser ameriške pripovedne umetnosti. Dickensonova „Večerna senca“ so prožete s tistim globokim altruizmom, ki diči vsa dela tega od-

ličnega angleškega pripovednika. Prevod je jezikovno dovršen in ima knjiga po vsebini in obliki trajno literarno vrednost. Čitatelji, ki jih ne morejo zadovoljiti najmodernejši proizvodi, bodo radi posegli po teh osvežujočih povestih. Knjiga se dobiva v vseh knjigarnah. Pripominjamo še, da sta izšli Irvingovi povesti „Rip van Winkle“ in „Povest o dolini sna“ v posebnem zbiranem zvezku pod naslovom „Dve angleški povesti“, cena broš. 7.50 Din, po pošti 8.50 Din, ostale povesti pa tudi v posebnem zvezku pod naslovom „Štiri angleške povesti“, cena broš. 7.50 Din, po pošti 8.50 Din. In končno vseh šest povesti v skupnem zvezku pod naslovom: „Šest angleških povesti“, cena broš. 14 Din, po pošti 15 Din. Tako je mogoče, da si tudi manj imoviti sloji nabavijo sukcesivno celo delo. Toplo priporočamo zlasti javnim knjižnicam.

Janačkovo opero „Katja Kabanova“ so uprizorili v Kölnu. Tamošnje novine

poročajo, da je ta česka nova opera skladatelja „Jenufa“ dosegla izreden uspeh.

Poljak — odlični angleški pisatelj. Jos. Konrad Korzeniowski piše povesti in malajskega in avstralskega miljeja ter je danes med najbolj znanimi pisatelji na Angleškem. Zdaj prinaša njegova angleška dela v francoskem prevodu pariški mesečnik „Nouvelle Revue Française“. Zanimivo je, da imenuje „Journal des Debats“ Poljaka Korzeniowskega — novega Shakespeara! Pri nas pa je pisatelj povsem neznan.

Ruska univerza v Berlinu. Vse ruske akademske organizacije bodo imele te dni v Berlinu veliko skupščino, na kateri bodo zahtevale, da se v prestolici Nemčije osnuje tudi ruska univerza. Univerza naj bi imela štiri fakultete, poljedelsko, statistično-gospodarsko, pravoslovno in filozofsko-teološko.

Po slovanskem svetu

Gradiščanski Hrvati

Na Dunaju je začel izhajati tednik „Hrvatske Novine“, glasilo gradiščanskih (burgenlandskih) Hrvatov. List se urejuje in tiska istotako kakor „Koroški Slovenec“, tudi naloga mu je ista: pod geslom „Sloga je moč“ hoče dramatično narodno zavest ter gojiti enotnost hrvatske narodnostne manjšine v avstrijski republiki.

O gradiščanskih Hrvatih vemo Slovenci prilično toliko, da jih tudi nosi ta zemeljska obla in da prebivajo v deželi, imenovani „Burgenland“. — Okrog 70.000 jih je. Pred 450 leti so pred turškimi handžari pribežali od morja, iz Dalmacije, v svojo sedanjo pokrajino. In tekot petih stoletij so navzile madžarski knuti ohranili svojo živo domačo čakavsko besedo. Pol-drugo uro od Bratislave pa do našega Monoštra so kompaktno naseljeni v 70 občinah, med katerimi jih 26 šteje po 2000 prebivalcev. Po nedavnem plebiscitu je 11 občin padlo nazaj pod madžarski režim, ostalim je v avstrijski republiki zagotovljen kolikortoliko neoviran manjšinski razvoj. Solstvo je zadovoljivo, ker je občinski; otroci se poučujejo v materinščini. Šolske knjige so eestavljene po dokaj modernih vzorih. Da gradiščanski Hrvati premorejo tudi svojo skromno literaturo in svojega barda, častitljivega Mata Miloradića, je vredno zabeležiti v vsako jugoslovansko slovstveno zgodovino.

Hrvati v Burgenlandu lahko torej reprezentirajo precej čvrsto narodno enoto. To so dokazale posebno poslednje volitve v gradiščanski deželni zbor: oddanih je bilo 25.000 hrvatskih glasov, ki so se žal razcepili na 4 nemške stranke. Ako bi bili nastopili v enotni narodni volilni fronti, bi si bili priborili 5 do 7 mandatov. Nacionalna in politična enotnost gradiščanskih Hrvatov je torej bistveni pogoj za njihov nadaljnji obstanek in prosvetni razvoj. „Hrvatske Novine“ imajo važno misijo da postanejo hrbenica osamljenega hrvatskega življa v Gradišču. Priporočali bi, da najdejo prostora vsaj tudi v naših lokalnih. List se naroča: Wien V., Margaretenplatz 7 in stane letno 60 dinarjev.

Kongres slovanskega dijaštva v Pragi

Prvi, žal ponesrečeni polizkus obnovitve slovanske vzajemnosti.

Za časa mednarodnega studentskega kongresa (Confederation internationale des Etudiants), ki je zboroval meseca aprila 1921. v Pragi, se je vršila konfe-

renca slovanske omladine, na kateri se je sklenilo, da naj se čim prej skliče vse-slovanski akademski kongres. Ta kongres naj bi bil dokument novega pojmovanja dijaških nalog v slovanski vzajemnosti in naj bi prispeval k trdni solidarnosti slovanske omladine ter ji dal smer-nice za bodoče delo.

Osnovni se je pripravljali odbor, se-stoječ iz zastopnikov vseh slovanskih narodov. Ta odbor je sklical za 16. decembra kongres pod protektoratom češkega zunanjega ministra dr. Beneša v Prago. Udeležili so se ga po svojih zastopnikih sledeči slovanski narodi: beloruski, bolgarski, češkoslovaški, jugoslovanski, lužickosrbski, poljski, ruski in ukrajinski.

V nedeljo 17. decembra je bila slavnostna otvoritev kongresa v Staroměstski radnici. Minister dr. Beneš je v dolgem in pomembnem govoru očrtal potrebo revizije dosedanjega pojmovanja slovanstva, in sicer v političnem, gospodarskem in kulturnem pogledu.

Kongres so nadalje pozdravili župan primator dr. Baxa v imenu mesta Prage, rektor Karlove univerze dr. Horaček. Ki se je spominjal prejšnjih slovanskih kongresov, zlasti pa onega iz leta 1848, rektor tehnične visoke šole inž. Zvonček ter zastopnik ministra prosvete dr. Matoušek. Nato so pozdravili kongres zastopniki posameznih delegacij, nakar je minister dr. Beneš zaključil slavnostno sejo.

Popoldne so si delegati ogledali Prago, zvečer pa je priredil Ustredni svaz češkoslov. študentskega slavnostno večerjo.

V ponedeljek bi se moral začeti delavni del kongresa. Tedaj pa se je pojavil bolgarsko-jugoslovanski spor. Jugoslovani so namreč zahtevali, da naj Bolgari izjavijo, da so Slovani — in ne Tatari kakor so za časa svetovne vojne večkrat naglašali — in da obsojajo neslovansko politiko svojih voditeljev, kar evo ipso sledi iz prvega. To zahtevo so Jugoslovani sporečili že pred kongresom pripravljenemu komitetu s pripombo, da je taka izjava pogoj njihove udeležbe. Bolgari so izjavili, da ne morejo dati nobene izjave, ker nimajo zato pooblastila. Ker je spor ogrožal existenco celotnega kongresa, so skušale druge delegacije posredovati. Tako je ruska delegacija predložila kompromisni predlog, na katerega so tudi Jugoslovani pristali. Ravno tako je jugoslovanska delegacija sprejela tudi poljski kompromisni predlog. Sploh je jugoslovanska delegacija pokazala vso resno voljo do dela ravno s tem, da je sprejela omenjena kompromisna predloga. Toda Bolgari so bili nepopustljivi. Pogajanja so se vršila več dni brez pozitivnega rezultata. Kongres, ki je imel tako lepo in važno nalogo,

Železni človek

(Srbska narodna pripovedka.)

Živel je kralj, ki je imel tri sine. Ko mu sinovi dorastejo za ženitev, jim veli popeti se vrh grajskega stolpa in izstreliti: kamor bo komu padla puščica, odondod mu privede nevesto. Sinovi poslušajo očeta in ko izstrelita dve rejsja dva, jima padeta puščici v rta meeti; ko pa izstrelita najmlajši, se njegova puščica izgubi. Povod jo iščejo, ali ne morejo je najti; nazadnje nalatijo na nekakšen vodnjak, v vodnjaku pa zagledajo veliko žabo in pri žabi puščico najmlajšega kraljevega sina. Takoj naznanijo kralju kako so našli puščico. Ko kralj to čuje, privede takoj nevesto iz onih dveh mest za oba starejša sina, za najmlajšega pa prinese ono žabo. Praznovali so poroko in so bili vsi prav židane volje. Starejša dva brata sta se poročila z nevestama iz onih dveh mest, najmlajši pa z žabo. Ali po poroki je iz tiste žabe prišla krasna deklica, da ji v celem kraljestvu ni bilo enake. Samo žabja koža je ostala na zemlji. Ko pa se je zladnilo, je deklica zopet zlezla v žabjo kožo. Tako je bila podnevu žaba, ponoči pa deklica. Čez nekoliko dni vpraša mati sina: „Za božjo voljo, sinko, kako pa se počutiš s tisto gnusobno?“ On ji odgovori: „Ej draga mati, da bi ti videla kakšna krasotica je to. Izvrle se iz tiste srajčke, pa je deklica, da je ni take pod milim nebom.“ Tedaj mu reče mati: „Čuješ, če je taka, jo

pa odrešimo. Zvečer ukradi srajčko in jo položi na okno; jaz jo vzamem počasi z okna in jo vržem v peč, naj izgori.“ On posluša mater; ko se zvečer in izleze iz žabe deklica, ji on ukrade srajčko in jo položi na okno, mati pa pristopi in jo vzame in vrže v peč, kjer izgori. Ko vstane deklica še pred zoro in jame iskati srajčko, da se izpremeni v žabo, ne more srajčke nikjer najti in tako ostane deklica. Ko napoči dan, stopi iz hiše in ko jo vidi, se vsi začudijo; ne morejo se nagledati take lepote.

Pride prva nedelja in kraljica gre s svojimi sininami v cerkev; ko pridejo iz cerkve, se vse žudi kakšna lepota je to; za kraljico se nihče ne zmeni. Tedaj se kraljica razsrdi na najmlajšega sinaha in ko pride domu, reče kralju: „Ne bom več jedla kruha s teboj, če tega najmlajšega sina ne poženeš z dvora.“ Kralj jo jame tolažiti in komaj jo nekoliko umiri. Ko pride druga nedelja, gre kraljica zopet s svojimi sininami v cerkev; ko stopijo iz cerkve, gleda vse samo najmlajšo kraljevo sinaho in se žudi taki lepoti. Ko pride kraljica domu, plane na kralja: „Ali on iz doma, ali jaz.“ Ko vidi kralj, da ni druge pomoči, pokliče najmlajšega sina in mu reče: „Sinko! Čujem, da se hvališ, da moreš z eno samo merico prosa nakrmiti sto prešičev.“ Siromak se jame prekrizovati, rekoč, da ni nikoli niti pomislil na to. Ali kralj ne pet, ne šest, mu reče: „Če tega ne storiš, boš od glavo.“ Tedaj gre siromak k svoji ženi in ona ga vpraša zakaj se joče. Pova-

ji vse kaj je in kako je. Ona pa mu reče: „Ne boj se nič, pojdi k tistemu vodnjaku, kjer ste mene našli, nagni se čezenj in zakliči: Svak, svaki! Odzval se bo in te vprašal kaj bi rad, ti pa mu povej vse, kar je oče rekel.“ On posluša svojo ženo, se odpravi k vodnjaku in jame klicati: „Svak, svaki!“ Svak se mu odzove iz vodnjaka: „Kaj bi rad?“ On pa mu potoži, kako ga hoče oče pogubiti, če ne nakrmi z eno merico sirka sto svinj. Tedaj mu reče svak: „Počakaj malo!“ in mu vrže ven svinjarja in reče: „Samo merico vzemi iz srambe, za drugo se pa ne brigaj, svinjar bo vlekol kolikor bo treba, a nihče ga ne bo videl.“ Kraljev sin vzame svinjarja in gre z njim domu. Ko se vrne domu, krulijo gladne svinje po dvorišču in čakajo, da jim dajo jesti. Ves dvor je prišel gledat, kaj se bo zgodilo. Tedaj odpre najmlajši kraljev sin srambo in prinese merico sirka in ga nasuje svinjnjam; svinje jedo a svinjar nasipa in se nastilo toliko svinj od ene same merice sirka. Svinjar odide nato po svoji poti.

Kmalu potem pozove kralj zopet najmlajšega sina in mu reče: „Čujem, da se hvališ, da moreš napojiti sto volov z enim vedrom vode.“ Siromak se prestraši in se jame opravičevati, da ni nikoli niti pomislil na to. Ali kralj ne pusti mnogo govoriti, ampak mu reče: „Če tega ne storiš, boš od glavo.“ Joka se vrne siromak domu in ko ga vidi žena, da joče, ga vpraša po vzroku. Pove ji kako za oče zonet

preganja. Tedaj mu reče ona: „Pojdi zopet k tistemu vodnjaku in zakliči: Svak, svaki.“ On se razsrdi in ti poruča: „Piši me v uho, tudi če si svaki, ti pa mu reci: V stiski sem.“ In povej mu vse kako in kaj.“ On posluša svojo ženo, se napoti k vodnjaku in začne klicati: „Svak, svaki!“ Ali svak se mu jezen odzove: „Piši me v uho, tudi če sem tvoj svak, kaj bi spet rad?“ On mu odgovori: „Svak, v stiski sem, oče mi je ukazal, da z enim vedrom vode sto volov napojim.“ Tedaj mu reče svak: „Počakaj malo!“ Vrže mu ven govedarja in reče: „Izveci samo eno vedro iz vodnjaka in izlij v korito, potem se ne brigaj več, ta govedar bo izvekel kolikor bo treba in nihče ga ne bo videl.“ On se zahvali svaku in vzame govedarja in se odpravi z njim domu; ko se vrne domu, že stoji voli pri koritu in čakajo, da se jim da voda in ves dvor je prišel ven, da vidi, kaj se bo zgodilo. Tedaj izveče najmlajši kraljev sin vedro vode in jo nalije volom v korito. Voli pijejo govedar pa doliva in doliva, a nihče ga ne vidi. Kralj se žudi, kako da se napaja sto volov z enim vedrom vode. Govedar pa odide potem sam po svoji poti.

Kmalu potem pozove kralj zopet najmlajšega sina in mu reče: „Čujem, da se hvališ, da moreš priversti železnega človeka.“ Siromak se začne opravičevati, da ni nikoli pomislil na to, ali kralj mu reče: „Niti besede več: če tega ne storiš, izgubiš glavo.“ Siromak odide jakej k svoji ženi in ko ga žena vidi, ga vpraša: „Zakaj jočeš?“ On ji

pove kaj je in kako. Ona mu reče tedaj: „Pojdi k vodnjaku in zakliči: Svak, svaki.“ On se odzove in se razsrdi in ti poruča: „Piši me v uho, tudi če si svaki.“ Ti pa mu reci: „Za pet ran Kriševih! V stiski sem!“ In povej mu vse po vrsti.“ On posluša ženo, se napoti k vodnjaku in začne klicati: „Svak, svaki!“ On se srdito odzove: „Piši me uho, tudi če si svaki, kaj bi zopet rad?“ On mu odgovori: „Za pet ran Kriševih, svaki, v stiski sem, oče zahteva, da bi se z njim razgovarjal.“ Tedaj mu svak odgovori: „Počakaj malo, zdaj pridem tudi sam ven, ali nikakor se ne prestraši.“ Komaj to reče, že se prikaže železni človek. Velik je, strašen je! Drog vleče s seboj in orje zemljo in pušča brazdo za seboj, kakor da orje osem volov.

Ko zagleda kralj oddaleč, da prihaja železni človek, se prestraši in zapre vsa vrata in pobegne v gornje prostore in se zaklene. Železni človek prične trkati po vratih in prosi, naj mu odpre, ali ko vidi, da mu nihče ne odpre, suna se pestjo v duri, ki se takoj razkrojijo na dve. Tako odpre po vrsti vsa vrata in pride pred kralja. Ko pride pred kralja, ga vpraša: „Zakaj si me klicala?“ Kralj molči, ko da je nem. „Kaj pa imaš z menoj, pravi železni človek in ga česne po čelu, kralj pa takoj dušo izpusti. Tedaj vzame železni človek svojega svaka in ga postavi za kralja in tako je najmlajši sin s svojo ženo kraljeval do svoje smrti.

spomni prišel do resnega dela, ampak se je — razbil. Sicer so se vršili informacijski sestanki, toda brez sodelovanja jugoslovanske delegacije. Na kongres je prišla tudi macedonska delegacija, ki pa valed energičnega protesta Jugoslovancov ni bila priznana.

Na željo ministra Beneša je bil kongres proglašen kot predsestaneček za bojišči vseslovenski študentski kongres. Dosedanji pripravljalni odbor ni bil razrešen funkcije, ampak ima nalogo, organizirati bodoči kongres. Upajamo, da bo prihodnji kongres prinesel pozitivne rezultate na polju slovenske vzajemnosti!

Za časa kongresa so bili prirejeni razni zabavni večeri, na katerih so imeli de-

legati priliko pobližje seznaniti se s prasko javnostjo in češko kulturo. Tako so narodni socialisti priredili tak večer, na katerim je govoril poslanec Klofáč; v torek so bili jugoslovanski delegati gostje češko-jugoslovanske lige. Mlada generacija češkoslovaške narodne demokracije je priredila v »Městanské Besedi« udeležnikom kongresa na čast lep zabavni večer. Tudi minister dr. Beneš je povabil zastopnike posameznih delegacij na večerjo. Ostali delegati pa so se odzvali vabilu ruskih studentov. V teh dneh so imeli vsi delegati priliko spoznati znano gostoljubnost češkega naroda in vzorne organizacije češkoslovaškega studentstva. D. S.

Iz življenja in sveta

Tajnost japonske oporoke v Beogradu

Pred par dnevi se je pri belem dnevu na Terazijah v Beogradu zgodila zanimiva tatvina. V novo ustanovljenem uradu za prevajanje in prepisovanje raznih listin »Kosmos«, je neznani zlikovec pokradel celo vrsto važnih dokumentov velike vrednosti. Urad je namreč nekaj dni poprej prejel v prevod neko japonsko oporočo v vrednosti več milijonov japonskih jenov. Tat je nedvomno hotel dobiti v roke to dragoceno listino, ki pa je bila k sreči dobro skrita.

Tatvine je bil takoj osumljen neki tutec, ki je že v rokah oblasti in se vodi zaupna preiskava. Po dosedanjih rezultatih je ugotovljeno, da je imenovan tutec sumljiv tip in morda celo zaupnik neke nam sovražne države in da ga že dolgo zasleduje tudi zemunska policija. Oblasti drže vsa stvar strogo tajno.

Dogodek je vzbudil v Beogradu veliko senzacijo, ki pa se je še povečala, ko se je poznalo, kako je prišla imenovana dragocena japonska oporoča v Beograd. V splošni zmedbi v Rusiji, ko se je skoro vsak general skušal dokopati do vrhovne oblasti, je tudi general Bakić, rodom Črnogorec, sestavljal iz Bosance večjo četo, ki je po neprestanih bojih z boljševiki prispela končno do mandžurske meje. General je pobegnil potem na Kitajsko, kjer so ga kmalu izsledili boljševiški agenti in ubili v njegovem »glavnem stanu«. Med borci njegovega oddelka je bil tudi 32 letni Janko Mrkonja iz Tuzle v Bosni, delavec po poklicu. Kot vojni ujetnik je stopil v oddelke generala Bakića, na umikanju pa je zaostal in se klátil potem nad mesec dni po neprodilnih gozdovih ob mandžurski meji, hraneč se s listjem in raznimi nepoznanimi sadovi. Nekega dne naleti v neki dolini na silno zbegano žensko, ki so jo boljševiki obsojili na smrt, a se ji je posrečilo pobegniti in so jo sedaj zasledovali. Pojasnila je Janku z raznimi znaki svoj obupni položaj in Janko se je nestraneč usmili. Ko je v daljavi zapazil boljševiške konjenike, se je skril v grmovju, nameril puško in s strelji preganjal zasledovalce. Ko je neznana ženska videla, da njen rešitelj ni boljševik, ga je objela in tavalala sta potem več dni skupaj, dokler nista prišla oba do neke kolibe na Monogolskem, kjer sta bila izven nevarnosti. Stopila sta v hišo, kjer je Janko potom tolača izvedel o tej ženi sledeče zanimivosti:

Povedala je, da se piše Mitsuo Togonhama in da je iz plemiške hiše. Njen mož je padel kot komandant večjega oddelka v rusko-japonski vojni v Mandžuriji. Prispela je Janka, naj gre z njo v Tokio in ostane tamkaj kot upravnik njenega ogromnega premoženja in 10 tovarnih svile. Janko je sprejel ponudbo. Ko sta prišla v Tokio na Japonsko, je Japonka prisegla, da raje umre, kakor da zapusti svojega rešitelja. Janko se je v resnici nastanil v palači vdove Mitsuo z vsemi pravicami naslednika. Pričelo pa se mu je nenehoma tožiti po domu. Razkril je svoji bogati dobrotnici, da je oženjen in da ima dvoje otrok. Gospa Mitsuo ga je nato zaklinjala, naj takoj odpotuje v domovino in pripelje s seboj svojo ženo in otroke v Tokio. Po dveh letih življenju na Japonskem je tako

Janko krenil v Bosno. Pred odhodom mu je gospa Mitsuo izročila oporočo, po kateri mu v slučaju, da bi umrla pred njegovim povratkom na Japonsko, zapušta vse svoje premoženje v znesku nad 10 milijonov jen v denarju, kakor tudi vse nepremičnine.

Boljševiški opis carjeve smrti

Še vedno se širi med Rusi legenda, da niso bili umorjeni vsi člani carske obitelji. Eni pripovedujejo, da živi sam imperator Nikolaj, drugi vedo za njegovega brata, tretji celo za vso obitelj. Te legende ožive ob časa do časa v ruskem emigrantskem tisku in ugasnejo tako hitro kot so se pojavile. Tudi v sovjetski Rusiji se širijo od ust do ust po zakonitih mestih, kjer še tle pod pepelom resničnosti svetle iskrice spominov na čase, ki so bili. Pravzaprav je umor carjeve obitelji še vedno zagoneten, ker so razna poročila o njem v protislovju. Sovjetska vlada ne mara dati avtentične izjave in tako le še bolj ovija ekaterinburško tragedijo s tanci legendarnosti.

V berlinskem »Rulu« z dne 24. decembra t.l. je objavil A. S. Izgojev zanimivo poročilo o boljševiškem opisu carjevega umora. Dosedanji vesti namreč potekajo izključno iz protiboljševiških virov. A. S. Izgojev, ki je šele pred kratkim časom zapustil Rusijo, poroča o zanimivi knjigi, ki je izšla koncem l. 1921. v Ekaterinburgu. Knjigo, posvečeno oktoberski revoluciji v Uralu, so izdali ekaterinburški komunisti. Med plevmi se nahaja tudi dragoceno zrnje: članek bivšega predsednika ekaterinburškega sovjeta o umoru carske obitelji. A. S. Izgojev je v nekem petrogradskem listu objavil izvešček iz tega članka, ki pa ga je cenzura zaplenila. Nekako ob istem času je bilo prepovedano nadaljnje razpečevanje zbornika, ki ga je izdal ekaterinburški svet. V odgovor na izvajanja ekaterinburških boljševikov so izdali tverski sovjeti knjžico »Zadnji dnevi bivšega carja«. Med tverskimi in ekaterinburškimi sovjeti se namreč vleče dolg prepir glede carske obitelji. Se za carjevega življenja so se razni sovjeti pulili med seboj, kateremu bo neki padel v roke dragoceni »plen«. Sovjetska vlada je zaplenila tudi knjigo tverskega sovjeta, dasi je bila tiskana v tiskarni tiskarni. To pa seveda ni edini primer, da je sovjetska vlada zaplenila spise lastnih pristavev in opred!

Izgojev navaja po spominu nekatere podatke iz članka bivšega predsednika ekaterinburškega sovjeta. Opisuje spor, ki je nastal med ekaterinburškim, omskim in sobolskim sovjetom glede bivanja carske obitelji. Prva dva sovjeta sta poslala v Tobolsk četo orožarjev »deputatov« in je malo manjkalo, da se niso spopadli do krvavega. Centralni svet v Moskvi je poslal v Tobolsk pooblaščenega komisarja Jakovljeva, ki je imel nalogo, da carsko obitelj odpelje iz Tobolska, ne da bi navedel kraj novega bivališča. Jakovljevi je res odpeljal s posebnim vlakom del carske obitelji, da jo spravi v Moskvo. Uralski svet je ogorčeno protestiral in poslal poseben vlak za Jakovljevim. Moskovski komisar se je moral ustaviti, ker

vlak niso pustili dalje; začela so se pogajanja med Moskvo in krajevnimi sovjeti, nakar je centralni svet odločil, da bo carska obitelj internirana v Omsku. Toda Moskva obrača, Ekaterinburg pa obrne. Ekaterinburški sovjeti so »obrnili« Jakovljevo vlak v nasprotno smer in tako je prišel v Ekaterinburg, ne pa v Omsk. Jakovljeva so takoj odposlali v Moskvo, carsko obitelj pa prepeljali v »Ipatjevski dom«. Centralnemu sovjetu ni preostalo drugega kot priznati ekaterinburško »samovolje« in je odposlal iz Tobolska v Ekaterinburg tudi še ostale člane carske obitelji: prestolonaslednika Aleksandra in dve njegovi sestri. Tako je bila v Ekaterinburgu vsa carska obitelj.

Na to navaja A. S. Izgojev nekatere podrobnosti iz življenja carjev in Ekaterinburgu, ki kažejo samo to, da se je s carjem postopalo podobno kot z vsakim drugim jetnikom in da se je Nikolaj mirno udal v svojo usodo, dočim je carica nenprenehoma protestirala... O samem umoru je objavil ekaterinburški sovjetski glavar naslednje podrobnosti:

Bližnja Kolčakove protirevolucionarne vojske je prisilila uralski svet, da je postavil v osredje načelno vprašanje, kaj bo s carsko obitelji. Sredi julija se je vršila seja, na kateri je padla odločitev. Smrtna obsodba je bila izvršena takole: Pozno zvečer se je pred »Ipatjevskim domom« ustavil avtomobil s osebami, katerim je bila poverjena izvršitev smrtne obsodbe. Bilo je to pet ali šest oseb. Izgojev se ne spominja natančno. Carsko obitelj skupno z zdravnikom dr. Botkinom in s damami, ki so ostale na razpolago bivši carici in otrokom, so zatekli v spalnico, ko se je nameravala vleči k počitku. Ukazali so, naj vsi dvignejo roke. Na to so drugega za drugim postavili k steni in jim naznanili, da »morajo umreti«. Čemu ravno nas ne spravijo nikamor? Je vprašal car, a v tem trenutku so boljševiški rablji sprožili revolverje in čez par minut je bilo vse končano. Na avtomobilu, ki je čakal pred hišo, so medtem spustili motor in njegovo ropotanje je zaglušilo streljanje v hiši. Straža ni vedela, da so bili carski jetniki ustreljeni in je en ali dva dni stražila hišo mrtvih.

Trupla ustreljenih so na skrivaj odpeljali na polje, ki leži za Ekaterinburgom in jih tam sežgali. Ko je pozneje admiral Kolčak zasedel Ekaterinburg, je bila sestavljena posebna komisija, ki je preiskala prostor, kjer so sežgali carsko obitelj in je našla nekoliko drobnih dragocenosti, ki so bile bržkone zašite v obleko. O truplih pa ni bilo nobenega sledu več.

Tekom jeseni in zime — pristavila avtor — so v Permi ustrelili velikega kneza Mihajla Aleksandroviča in v Alapajevski velikega kneza Konstantinoviča in sina Pavla Aleksandroviča, kneza Paleja.

Legende o carju, ki živi v neki japonski vasi itd., so tedaj le pobožne lučke, ki jih zažigajo ruski monarhisti na neznanem grobu carske obitelji Romanovih. B. B.

Nekoliko zdravstvenih nasvetov velikega Pasteurja

Ves kulturni svet je 27. decembra 1922. praznoval rojstveno stoletnico duhovitega Pasteurja, prvovrstnega kemika, ki je pričel svoje plodovito delovanje s kristalografijo. Zasledil je neskončno majhne žilovine, katere je pozneje Sédillot imenoval »mikrobe«. To njegovo odkritje je neizmerno koristilo industriji, kmetijstvu, higijeni in medicini. Zato se je po pravici izrazil znani naravoslovec, ki je umrl istega leta kakor Pasteur (1895), Tomaž Huxley: »Če bi se dalo v številkah povedati, kaj je prinesel Pasteur omikanemu človeštvu, bi se videlo, da skupni znesek presega desetkratno odškodnino, ki jo je moral l. 1871. plačati Francija Nemčiji.« To silne uspehe je slavni proučevalec mikroorganizmov dosegel z neumornim delom, zavedajoč se Buffonove definicije: »Vseum je dolgotrajno potrpljenje«, ali kakor jo je kesneje nekoliko drugače zasukal izumitelj Edison: »Bistroum je 1/10

inspiracije in 9/10 transpiracije«, t. j. napora.

Toda pustimo slavošpeve slovenskemu zdravniškemu društvu, ki bo v kratkem proslavljalo spomin nesmrtnega bakteriologa, ter nanizajmo nekaj uporabnih higijenskih navodil, potekajočih iz Pasteurjevih izsledkov. Dr. Colin je pol leta zaman poskušal, kako bi vcepil kokoši bacil anthraks (fr. charbon). Pasteur pa stori naslednje: kuro priveže za nogo na dnu čebra, tako da je tičala tretjina života v mrzli vodi. Paličasta glava se je po ceptu prišla, po malem so se pojavili priznaki okuženja in piška je drugi dan potegnila. Kako to? Pravotna toplota pri ter perotini znaša 42°; umetno se je znižala na 38°; ohlajeno telo se ni moglo več braniti napadalcu; nedotičnost ali imuniteta je izginila in nastopila je smrt.

Nauk iz tega? V prahu in zraku plava nebroj gliv in plesni, kali za vse bolezni. V nosu, v ustih in grlu jih hranimo na milijone. Dokler smo čvrsti, živé pritaženo z nami. Kadar pa naša odpornost in moč opeša, razvijajo nevidni legijoni svojo strupenost in otrovost. Kaj pa pospešuje našo dostopnost in dovzetnost za bolezni? Domislite se na kokodačo v mrzli kadi. Ako nas v nogo zebe!

Kadar v Franciji umre ugledna oseba pozimi, pravi pogosto neki šalivce: »Kateri sedež v Institutu se bo pač izpraznil po tem pogrebu?« Skoro vselej zahteva udeležba pri pokopu, v mrazu in pišu, žrtev med postarnimi učenjaki. Skozí podplate prihaja hrpa kakor vse bolezni v grlu in sapniku.

Umivajte si vsak dan noge, zlasti preden vam je iti na hlad in nevihtu. Ogrdevajte obutev, pijte tople pijače. Pazite, da ne izgubite svoje toplote: kmetije zato

obuvajte čevlje z lesenimi podplati, včas s slamo opletenimi; vam pa, mešancom, bo mogoče urezati podplat iz 8 do 16 časniških listov, ki se vložijo v obuvanje. Kako že pravi Hugojev irkolnik? »Dnevnik! No, da, po njih jaz hodim.« Radi trpežnosti lahko papir parafinirate. Trajnejši so vsekakor volčki iz plute ali probkvine iz tenke slame, iz drobne rafije (palme) in žime. Nogavice naj bodo jako drobne bombazaste (pavolaste) ali pa svilene, toda obuvajte jih po več eno vrh druge, da pomnožite osamljene plasti. Tudi volna je izvrstna, ker hrani v svojih stanicah zračne mehurčke.

Če so v modi ali ne, uporabljajte gamaše bodisi kratke nadplatinke ali dokolenke. Na odprtem vozu pa si vzemite še mehke vrečice okoli kolen. Moker mraz je še bolj opasen nego suh, zato v snežni pozeplci ne pozabite na galoše ali nabotnice, znani ruski izdelek. Ako vam je ta noša ob kakih slovesnostih preokorna in če ne marate po lovčevsko namazati svoje obutve, si namažite stopala z rahlim revulsivom ali izvlečkom, n. pr. s tinkturo »Kapsikum«. Ta razmok učinkuje kakor voščilo, kakor maža.

Najbolj gotovo nas obvaruje zeboče gor, črna moka, nasuta v nogavice. Če bi vlaga polagoma proniknila do kože, bi gorjušični prah pomaleh poskal mokroto in začel razvijati svoje jedro: prav radi vlažnosti bi vam postalo jako toplo.

Ako ste se premazali v noge, si kopljite noge v vodi, v katero ste vrgli gorčice, drgnite se z alkoholom, pijte vroče, pojdite v posteljo in potite se. Ob sklepu si ponovimo tisočletno geslo: Glavo hladno, noge gorke! In pa spominjajmo se Pasteurjeve kure kokodače, ki čepi v mrzli vodi. uk.

Ženski svet

„Ženski svet“

glasilo ženskih društev v Julijski Krajini.

Slovenke smo dobile lepo in dragoceno novoletno darilo: nov ženski mesečnik »Ženski Svet«. Vsekakor ni slučaj, da so prvi ženski list ustanovile in od l. 1897. do 1902. izdajale tržaške Slovenke. In sedaj so zopet primorske Slovenke pogumno začele izdajati svoje glasilo. List je zasnovan na strogo demokratični in nadstrankarski podlagi. V politiko se ne bo vtičal. Vso skrb hoče posvečati občemu blagru, socialnemu delu, ki spada predvsem v področje ženske, kulturnemu razvoju in pridobitvam žensstva doma in v svetu, gospodinjstvu, zdravstvu, ženski obrti, ročnemu delu, modi, skratka vsem vprašanjem, ki morajo zanimati žensko in jej koristiti. V prvi vrsti pa hoče delovati list za zblizanje narodov, torej v smeri narodnega pomirjenja ter proti največjemu zlu na svetu, proti vojni.

Vsebinska l. številke je sledeča: Naša poljana. (Program lista). — Olesja. — Povest. A. Kuprina. Iz rušične poslovenila P. Hočevarjeva. — Revmatizem. Črtica. Fr. Milčinski. — Naša ženska društva. Milka M. — Kako obnavljamo našo deco jetike. Dr. Jos. Volavšek. — Dobra gospodinja. Jerica Zemljanova. — Večerna. Pesem. Utva. — Rječ ženama. — sja. — Društvena poročila. — Po ženskem svetu. — Materinstvo. — Higijena. — Gospodinjstvo. — Kuhinja. — Ročno delo. — Razgovori.

V »Razgovorih« hoče list priobčevati vprašanja čitateljic. V vsaki naslednji številki pa odgovore drugih čitateljic. Tako se bodo razvijali koristni pogovori med nepoznanimi naročnicami, kar bo gotovo marsikatero zanimalo.

»Ženski Svet« izhaja prve dni vsakega meseca z ovitkom vred na 28 straneh »Zvonove« oblike. Ureja ga gđna. Pavla Hočevarjeva, Trst, poštni predal 354, ki je tudi naslov uprave. Naročnica je za vse leto L 14, za pol leta L 7, za četrt leta L 3.50. List je lepo opremljen, po vsebini prav dober in zasluži vsestransko podporo. Slovenke, naročite se na »Ženski Svet« in dopisujte vanj! M. G.

Ženske organizacije v Julijski Krajini. Da pokažemo primorske Slovenke, da imajo zmisel za težnje in potrebe svojega žensstva, so si ustanovile doslej: »Žensko združenje v Opatici«, »Splošno žensko društvo« v Gorici in »Žensko dobrodelno združenje« v Trstu. Glavne in najvažnejše naloge teh organizacij so: 1.) dobrodelnost, 2.) prosveta, 3.) pouk v ženskih ročnih delih in pospeševanje ženske narodne obrti. Društva so marljiva, kar nam predvsem pričča list »Ženski Svet«, ki so ga začela z novim letom izdajati.

»Ženski klub češki«. Češka žena se odlikuje po nenavadni energiji, vztrajnosti in delavnosti in naj bi bila zato vzor nam Jugoslovenkam. Velik zmisel žene za organizacijo in za javna vprašanja opazamo v vseh ženskih slojih na češkoslovaškem. Zdržene v društva so moške Čehinje izvršili velik del kulturnega in socialnega dela. Tako gledajo lahko danes s ponosom nanj. Trdna narodna zavest, ki vodi vsak korak češkoslovaške matere in gospodinjke ter vsake žene sploh, in požrtvovalna delavnost v društvih, to je vodilo k uspehom. Prav mnogo je pripomogel k tem uspehom »Ženski klub češki«, ustanovljen l. 1903. To društvo je namenjeno predvsem ženi sami, njeni koristi, njeni izobrazbi. V ta namen prireja že vsa leta svojega obstoja kurze ter predavanja, vedno celo vrsto, ki je med seboj v organski zvezi. Minulo leto je priredil in še prireja ženski klub češki v svojih prostorih Praha II., Jáma 5, od jeseni do spomladi vsak petek ob 7. ciklus predavanj pod naslovom »Kako živi žensko pri nas in drugod«. Ta ciklus vsebuje predavanja: Življenje doraščajočih deklet. — Žena bedne inteligence. — Kako žive študentke pri nas in drugod. — Življenje žene najširših slojev. — Kmetica. — Življenje žene v zakonu. — Žena delavka. — Poljedelska delavka in pomočnica v gospodinjstvu. — Življenje zasebnih uradnic. — Življenje prometnih uradnic. — Kako žive žene drugih javnih institucij. — Učiteljica. — Akademsko izšolana žena v praksi in študiju. — Slovaška žena. — Nadaljnji večeri bodo posvečeni življenju žen nekaterih drugih narodov. Ženski klub češki stori torej prav mnogo za izobrazbo češkoslovaške žene.

Parabola o Keturi v plavi obleki

(Safed Modri.)

Ketura in jaz sva bila povabljena k nekemu sprejemu. In Ketura je polzvedovala pri meni in vprašala: »Katero obleko naj oblečem?«

In rekel sem: »Obleci plavot!«

In ona je rekla: »Najraje bi oblekla vse tril!«

(To je namreč majhna šala pri nas!) Toda nova plava obleka, v katero je bila zadnjič oblečena, ugaja zelo mojim očem, ako jo nosi Ketura.

In rekel sem: »Tam ne bo nobene žene, ki bi bila tako lepa kakor si ti, Ketura!«

Kajti njena lica so bila rdeča in njena hoja je bila živahna kakor hoja 16-letne deklice.

In rekla je: »O moj soprog, nič ne reseli žene bolj kakor v očeh moža, katerega ljubi, veljati za lepo. Toda svojih let pri tem ne morem pozabiti, niti pozabiti sivih las, katere so mi leta prinesla. Daj Bog, da bi tvojim očem vedno ugajala!«

In rekel sem: »Bodi o tam prepričan!«

In rekel sem: »Nekoč je bil prorok, z imenom Mohamed. In ne manjka se ljudi, ki mislijo, da je bil kriv orok

— toda to ne spada v mojo zgodbo. In on je imel ženo, z imenom Kadiža. In zgodilo se je, da je Kadiža po dolgih letih umrla. In on je obupal nad tem, da bi ena sama žena mogla nadomestiti njeno mesto — zato je vzel mnogo žen. In ena teh je bila njegova ljubljenska in imenovala se je Aiša.

In ta Aiša je vprašala nekoč Mohameda in mu rekla: »Ali nisem lepa?«

In rekel je: »Da!«

In vprašala je dalje: »Ali me ljubiš?«

In odgovoril je: »Da!«

In rekla je: »Nisem-li tvoja najljubša žena?«

In Mohamed se je ozrl najprej na vse strani, da bi se prepričal, če katera ostalih žen ne prisluškuje, in je potem odgovoril: »Da!«

In Aiša ga je vprašala še dalje in rekla: »Ali me ne ljubiš bolj kakor vsako tvojih ostalih žen?«

In zopet se je ozrl okoli in je rekel potem tiho: »Da!«

In če bi Aiša bila pametna, bi ga ne vprašala ničesar več. Toda bilo je vprašanje, katero je stavila raje nego vsa druga. In napravila je pogrešek in stavila to vprašanje.

In je rekla: »O Mohamed, ti velik in plemenit mož — ali me ljubiš še bolj kakor si ljubil Kadižo? Kajti Kadiža je bila vendar stara in je imela gube in sive lase — a jaz sem mlada in lepa!«

A Mohamed je odgovoril s silno prisego in rekel: »Ne, pri Alahul Kajti Kadiža je bila prva žena, ki je imela vero v mene!«

In rekel sem Keturi: »Če bi bile vse lepe žene sveta postavljene v eno vrsto in bi jaz moral z občudovanjem korakati mimo cele vrste — bi vendar med vsemi ne našel niti ene same, ki bi mi budila spominjanje na najin trud in skrb in najino skromno domačnost in na najine borne zmage in najine sladke in svete radosti! Ti, v novi plavi obleki, v katero si bila zadnjič oblečena, ti si svojemu soprogu najlepša vseh žen!«

In Ketura ni rekla ničesar. Toda ko sva skupaj odhajala, je poiskala mojo roko in jo nekoliko stisnila.

(Po nemškem prevodu Delta.)

Zikovci

(O priliki njihovega odhoda v Ameriko.)

Komorni kvartet Zika je po svoji umetniški višini zaslovel že po vsej Srednji Evropi, ki vzporeja kvartet kar se tiče kvalitete z najboljšimi kvarteti svetovne slave v isto vrsto. Znano je, da je kvartet Zika designiran naslednik Češkega kvarteta, ki uživa sloves prvega evropskega kvarteta, po uspehu Zikovcev v Donau-schlingenu, na se film je omogočila tur-

neja v Ameriko, kar dosežejo le največji glasbeniki na kontinentu.

Prisrčno čestitajo kvartetu k temu vleuspehu, naj se ozremo nekoliko na njegovo zgodovino, ki je presenetljivo kratka, kar znači, da se je kvartet v stmi liniji dvignil od svojega rojstva na današnjo višino.

Osnova se je v današnji obliki (Richard Zika, Karel Sancin, Černy, Ladislav Zika) pri nas v Ljubljani v mesecu marcu leta 1920. Člani kvarteta so bili tedaj zaposleni kot godbeniki ljubljanske opere, obenem pa so bili sčasoma imenovani tudi za profesorje pri Glasbeni Matici. Gojili so komorno glasbo zasebno, iz veselja do umetnosti. Še isti mesec so dali svoj prvi javni koncert v Ptuj, temu pa je sledila prva komorna produkcija v Ljubljani v Unioni, in sicer pod okriljem prireditvev pevskega društva »Zvon«. Takrat so igrali Griegov kvartet v g-molu in Beethovnega v B-duru; prvega so ravno teden dni pozneje na istem mestu igrali mojstri Ševčíkovi, to dejstvo nam je dalo v roke pravo merilo za kvaliteto Zikovcev. Oboji so igrali z veliko umetnostjo in silnim čutom, razlika pa je bila kakor razlika med profesorsko plešo in rdečico razpenjene mladosti, plesnivimi lavorkami in eksplozivno razganjajočim polem.

Po tem prvem uspehu je začel kvartet čisto zares: stavil si je cilj in začel z delom z vso resnostjo. Tisto poletje je

koncertiral samo še na Bledu in v Rogški Slatini, potem pa do julija 1921. nikjer več. Takrat so člani kvarteta odpovedali svoja mesta v operi in pri Matici, da so se mogli tembolj posvetiti umetnosti in komorne glasbe. Kvartet je po naključju odrl na Planini knez Turn-Taxis, najboljši prijatelj pokojnega Smetane in znan mecen, ki je pomogel tudi Češkemu kvartetu do današnje veljave. Taxis je Zikovce kratkoma rešil slovenske umetniške bolezni s tem, da jih je peljal seboj na svoj grad Lovčen pri Nymburku na Češko, kjer so mogli naštudirati obširen repertoar prosti kruhoborskih skrbí. Knez je podaril R. Ziki tudi izborno violino in Černyju Compostanovo violo iz leta 1792., čije glaslo še noben kritik nikoli ni zamudil pohvaliti. Na Lovčenu je odkril Zikovce Harold, violist Češkega kvarteta in takoj potem se je že našla praška agentura (Svojsig), ki je ponudila umetnikom aranžma turneje po Češkem pod najugodnejšimi pogoji. Iz raznih vzrokov je kvartet ponudbo odklonil in pristal samo na koncert v Musikvereinsaalu na Dunaju, ki je pozimi 1921. entuziazmiral vse dunajske glasbene kroge. Po povratku v Jugoslavijo so se — kajpak! — zopet začele finančne krize in samo mecenatski požrtvovalnosti bratov gg. Zanger v Celju se imamo zahvaliti, da kvartet še danes obstoja. Spomladi 1922. je priredil kvartet prvo samostojno turnejo po Jugoslaviji in žel, kakor smo že pri tisti priliki

Junaška Srbkinja. Ilustrirani mesečnik «Vidov dan» v Beogradu je prinesel v 7. številki fotografijo gospe Jelene Bojovićev roj. Savičeve, učiteljice, ki je v času avstrijske okupacije vodila v Črni gori srbsko komitsko četo. Slika kaže mlado damo v elegantni toaleti, okroglega obraza, majhnih, nekoliko bujnih ust, velikih temnih oči in gostih las; v ozadju je videti isto damo v moški uniformi s puško pod pazduho in naslonjeno na skalo. Ta dama je četovala tri leta po Črni gori ter napadala avstrijsko posadko s puško in bombami. Bila je Srbkinja Črnogorka, ki je rajša prenašala težko življenje upornikov po črnogorskih pečinah, nogo suženjstvo pod nemško avstrijsko strahovladno. Napori, mraz in glad pa so končno uničili junaško četo, ki je po dolgem hiranju umrla dne 21. marca 1921. v Plevlju, stara šele 27 let. Jelena Bojovićeva je bila, kakor mnogo Srbkinj iz kraljevine in Črne gore, do skrajnosti požrtvovalna in moško hrabra žena. Njeno ime ostane zabeleženo med prvimi junaki, ki so se borili in umrli za svobodo in ujedinjenje Jugoslovanov.

Naše domače zadeve

Mariborsko pismo

Ob novem letu 1923.

Želel bi si ledenih rož na oknu, zunaj pa snega in zime takšne, da škriplje pod nogami in hribečka in sank in rdečih razpaljenih lic krog sebe. To je dan na novo leto, ne pa to krmežljivo cmerikanje jesenske megle in blatne ceste.

Pa treba se je znajti, in tako sem našel v to pusto peč in pišem pismo. Za takšne popoldneve je najpripravnejše pismo: kramljaš, nergaš in kritiziraš ali hvališ vse krivično in nihče ti ne zameri. Toda jaz hočem biti boljši in pravičnejši. Zvečer bi bilo treba telefonirati, — seve senzacionalne novice. Pa ljudje ravno ob tako dolgih praznikih nočejo poznati žurnalističnih potreb. Nobenega umora, ne vloga in ne ropa, ne eksplozije, nobena tovarna ni hotela pogoreti, celo politika je spala in tako dvakrat hvala onemu, ki si je izmislil takšna le pisma brez dogodkov in celo brez filozofije.

In vendar smo imeli v Mariboru večeraj in danes senzacijo, da ne rečemo godek, o katerem govori vse mesto, čeprav ne oni veliki svet računaljočih in kalkulirajočih. Narodno gledališče je končno, končno zaigralo tudi našim mamlj. Ej, to je bilo enkrat življenja v Talianem hramu. Ni bilo treba čakati na velespoštovane obiskovalce, ko se zbira višja inteligenca; že davno pred napovedano uro je pričelo murgoleti drobnjati pred teatrom in končno so se morala vrata udati vršiču in trušču in sto in sto svetlih žarečih očk je drhtelo po svetlih lučkah na čarobno osvetljenem zastoru. Stojšče se je kar zibalo kot val polnega klasja, niti prostorka ni bilo praznega, ko se je stemnilo in je cela hiša dahnila in dolgem, koprnečem «ah» pred lepo gorsko pokrajino s skromno bajtko.

In potem smo sledili preskrbani igri «Pogumnega Tončka», ki ga je korajžno in drzno podajala majhna Rasbergerjeva Branka. Toliko je bilo mladostne ljubečnosti, toliko lepe luči in sanjavih skrivnosti, temne noči ob zeleni vodi, kjer plešejo vile, grmi povodni mož, zapira vrata dupline škodoželjni zeleni mož in sodi predobri beli kralj, da ni motilo niti preveliko vsiljevanje dobrih nauk.

In ko je zasvirala muzika pod taktirko našega silvolasega starčka dobrodusnega Viktorja Parme, se nam je zdelo, da razliva beli kralj, oče vseh tet malih, lepoto in ljubav v odprta srca. Dobro in lepo je trepetalo pod lučkami in dehtela so srca starih, ki so spremili malčke. Sredi 6. punčk in fantov si je otirala ganjena mamica solzo... Drobnji prstki so se sklenili proti njenemu licu. Ravno sem bila par dni bolna. Kako lepo bi bilo, če bi moral tudi moj mali Tonček v noč po kruh za mamico. In mati sedmih malih zopet ni mogla zakriti bele kapljice, ki je zatrepetala na tistem plemenitem licu.

Tako je bilo včeraj. In ti malčki znajo agitirati za svojo stvar. Za današnje predstavo so že dopoldne razprodali vstopnice. In zopet je bil naval pred za-

Ta dva popoldneva, ki sta tako lepo pregnala skisano dolgočasje praznikov, sta nam šele pokazala, koliko je gledališče zamudilo, da se ni že prej spomnilo mladine. Menda se tudi blagajna ne pritožuje, zato čim več za najmlajše, toda prave čiste poezije, ne doktrinarsko namenjnih naukov, ki ne ogrevajo src. Ako nima tega domača literatura, drugi narodi imajo dovolj dobre mladinske literature.

Jugoslovanska zastava plapola...

Naša jugoslovanska zastava plapola... Sveč veter piha po široki naši domovini... Perje se malim petelinčkom šopiri in kukurikajo z negodnimi glasovi sredi svoje vasi...

Navadno se ne zmenim za njih kukurikanje. Danes pa moram ipak izpregovoriti. Očitajo mi mojo promocijo, češ, lilešič je pravi avstrijski doktor, saj je dobil od cesarja prstan. Ker je z njo v zvezi nekoliko naše politične prošlosti, naj mi bo dovoljeno, da stvar pojasnim, vestno in nepristranski; verjel mi bo, kdor ni — dohtarski Avstrijec.

L. 1898. sem položil rigorozo za filozofski doktorat na univerzi v Gradcu. Položaj je bil tak, da sem mogel reflektirati na Promotio sub auspiciis imperatoris, t. j., na promocijo pod pokroviteljstvom cesarjem; ob taki promociji je dobil kandidat kak dar, običajno prstan v znak priznanja.

Stvar ni šla gladko. V mojem izpričevalu iz 5. razreda gimnazije je bil skrajno slab red iz vedenja s politično aluzijo. Ko sem bil namreč v 5. šoli, smo dijaki mariborske gimnazije (1889.) pripravljali počitniško svečanost; nekdo nas je ova-dil, da se zbiramo po gostlinah in da imamo tam cela politična zborovanja, kjer se snujejo zveze z Zagrebom in Bog ve s kom. Baron Hein je bil takrat v Mariboru okrajni glavar in ta je otvoril vele-mučno inkvizicijo proti nam. Nekoč smo morali vsi dijaki po končanem pouku ostati v svojih razredih; poedinci so bili klicani ven, a nazaj ni bilo nobenega več. Oni, ki so ostali še v razredih, absolutno niso vedeli, za kaj gre. Bilo je pa tako: Hein je prišel s svojim tajnikom sam na gimnazijo preiskovati naše veleizdajniške priprave za počitniški kongres. In prišla je sodbai! Mase karcerjev! Mi petošolci smo dobili nekoliko manj karcerja nego tovariši višjih razredov, ipak sem jaz dobil v svojem razredu največ, namreč šest ur. Izgubil sem vsled tega formalno odliko, oproščanje šolnine in štipendijo.

Ko je čez devet, deset let šlo za mojo promocijo, sem bil že učitelj v Ljubljani, a v Ljubljani je bil tudi — baron Hein kot deželni predsednik. On je dobil akt o moji promociji ad referendum v roke. Kako je on to opravil, ne vem; vem pa sigurno, da se je dobro spomnil naša mariborske afere; sicer pa je pri aktu bilo seveda tudi ono zloglasno izpričevalo.

Promocija sub auspiciis se mi je končno dovolila. Kolikor se spomnjam, smem z mirno vestjo reči, da za njo nisem nikdar nikogar prosil. In če bi bil iskal pomoči, ne bi to bil še nikakršen greh. Pač pa se je za mojo promocijo od začetka do konca zelo zanimal prof. slavistike Gregor Krek.

Od dovolitve promocije do promocije same je preteklo zopet več časa. Bilo je to v letih 1900./1901. Na graški univerzi so se spopadali slovanski in nem-

ški študenti; nemri so bili na dnevnem redu. Namestnik Clary si ni upal nastavit promocije, ker se je bal, da bi nemški dijaki napravili ob tej priliki kravale, posebno, ker bi promoviral slavist in bi na promociji govoril o slovanskih stvareh. Odpeljal sem se nekako marca ali aprila v Gradec ter šel h Claryju; hotel sem mu reči, da če se boji nemških študentov, jaz odstopim od promocije, samo naj se to cesarju sporoči. Toda Clary mi je brž s svoje strani izjavil, da se je odločil, promocijo izvršiti sredi maja. In tako se je tudi zgodilo.

Govoril sem menda prvi in zadnji v svečani dvorani graške univerze o slovanskih stvareh (prof. Krek menda nikoli ni bil rektor). In Clary je, izročajoč mi prstan, naglasil, kako sem se iz najpriprostejših razmer povzpelo do te promocije, t. j. slovanski demokratizem je bil primerno ocenjen.

Razume se, da sem se šel cesarju zahvaliti za dar. To zahteva vsakdanji takt, da se človek zahvali za dar, ki ga je prejel. Kateri naš študent bi v onih časih

imel politične pomisleke, se zahvalit cesarju za kaj takega?

Prstana pa nisem nosil nikoli. Sram bi me bilo ga deti na roko. (Nikoli me ni bilo v življenju bolj sram nego takrat, ko mi je pri promociji namestnik govoril, ker vse prenesem lahko, le slavošpevov ne, ki bi veljali meni? Pomnite za vselej, obrekovalci, to iskreno moje izpovedi!) Prav nič ne cenim izpričeval in njihovih odlik, ker le redko pomenijo popolno vrednost sloveško.

Gospodje, če niste Vi odklonili avstrijskih srednješolskih in univerzitetnih izpričeval, zakaj zahtevate od mene, naj bi bil odklonil svoje zadnje izpričevalo — oni prstan? Ne budalite!

Seveda eno neprijetno stvar moram končno še povedati našim avtonomistom: Pet Slovencev je bilo promoviranih sub auspiciis imperatoris, a vsa petorica je bila iz mariborske oblasti. Planite po njih, ki so s pravo zahrbtnostjo že takrat pripravljali delitev Slovenije v 2 oblasti!

To prvo pojasnilo pišem v hrvatsko-srbski Ljubljani. Drugo bom pisal v slovenskem Zagrebu.

Dr. Fr. Hešić.

Gospodarska vprašanja

Položaj industrije v Sloveniji

V Sloveniji moremo razločevati dve skupini industrije, in sicer staro industrijo, ki je obstojala že pred preobratom in še danes reprezentira naše glavne najrazvitejše in najmočnejše industrijske sile ter mlado industrijo, ki je nastala po preobratu in se je začela šele razvijati.

Prva skupina naše industrije je bila prej po večini v tujih rokah in se je po preobratu več ali manj nacionalizirala, druga skupina je ustala v pretežno z domačim kapitalom ter ima zahvaliti svoj postanek naši politični svobodi, ozioroma zaradi novih državnih mej izpremenjenim gospodarskim razmeram.

V mejah bivše monarhije je imela industrija slovenskih krajev prav ugodne pogoje za uspešen razvoj in obstanek. Veliko število vodnih sil, bližina bogatih premogovnikov in izdatnih rudnikov, dobre prometne zveze, kratka, prosta zveza s morjem, obilne zaloge sirovin v zaledju; krepke inteligentne delavske moči so ji omogočale plodno in ceneno produkcijo; obsežni tržni teritorij in ugodni geografski položaj za izvoz na jug in jugovzhod. Prednjačila je težka in lahka industrija železa, daleč so bile znane domače slovniškarne, v veliki množini so se proizvajali kemični izdelki v Hrastniku, cvela je papirna in usnjarsko-čevljarstva industrija. Poleg teh pa so uspovale še številne druge industrijske panoge večje in manjše obsega.

Ta industrija se je znašla ob prevratu naenkrat tik ob državni meji. Korak proti severu, zapadu in jugozapadu, pa ji je že zapla carinska meja prost dostop do pokrajin, s katerimi so jo družile dotlej skupne meje, v katerih so se nahajali njeni vodilni in finančni centri, iz katerih je dobivala večino potrebnih sirovin in ki so tvorili glavna njena tržišča. Orientacija proti jugovzhodu nove države ji je prinesla delno kompenzacijo. V državi potrebnih sirovin in obratovnih sredstev sploh ni dobila ali pa le v nezadostni meri ali kvaliteti, a še to le z veliko težavo zaradi dezolantnih prometnih razmer in neurejenih tarif, dočim je uvoz iz prejšnjih dobavljalnih pokrajin zaradi nastalih carinskih in prometnih težkoč pa tudi ovir s strani tuje države komaj mogel in zvezan z velikimi stroški. Iste prometne in tarifne nepravilnosti so pa tudi vzrok, da so industriji Slovenije skorodaj zaprti tržišča jugovzhodnih pokrajin Jugoslavije. Teh pokrajin se polasča vrhuteja v veliki meri cenejša tuja konkurenca, proti kateri je državna zaščita nezadostna.

Nastala izo'aoija vpliva seveda uničujoče na nadaljni obstoj naše predvojne industrije. Mnoga prej cvetoča industrijska podjetja producirajo danes le majhen del predvojne množine in so morala ne-

katere panoge obrata celo ustaviti, in če bo šlo tako še dalje, bodo nekatere industrije opustile sploh vsako obratovanje, dokler se produktivne in razpecevalne prilike ne izboljšajo. Vzgled nam audijo v tem pogledu n. pr. jeklarne v Ravnah, cinkarna v Celju, železarna na Jesenicah in Javorniku, kosarska industrija v Trzinu, tovarna železnega orođa na Muti, Westnova tovarna emajlne posode v Celju, kemijska industrija v Hrastniku, slaniškarstva v Domžalah ter še mnoge druge, katerih položaj je danes naravnost obupen.

Pojav intenzivnega povpraševanja po gotove vrste blagu zaradi pomanjkanja domače produkcije in s tem obetav do bička na eni strani, na drugi pa politična svoboda sta izzvala mnoge podjetne domačine, da so začeli takoj po prevratu ustanavljati nova industrijska podjetja. Lep razvoj kažejo razne lesne, nekatere vrste železne (pločevinske in žitne) in primitivnejše kemične industrije. Razvita je elektrifikacija dežele. Kakor povsod je preobratna doba tudi pri nas izredno poživila gradbeno industrijo ter produkcijo, ki je z njo v zvezi, kakor n. pr. opekarstvo in žganje apna, produkcijo gradbenih lesnine in železnine. Nekatera nova industrijska podjetja se udeležujejo celo izvoznega, druga se na izvoz pripravljajo.

Značilna poteza pri naši mladi industriji je vsestransko uveljavljanje domačega kapitala in preustroja številnih, posebno združenih, obrtniških podjetij iz čistih rokodelskih v tovarniške z uvedbo električnega pogona in vpostavo raznih obdelavalnih strojev, ki naj omogočajo hitrejšo in obilnejšo produkcijo, pa tudi cenejšo in finejšo izdelavo. Med domača podjetja se je žalibog vrinila pod jugoslovansko firmo tuja inozemska industrija, ki izigrava zaščitne mere države tako, da mesto gotovih fabrikatov dobavlja svojim jugoslovanskim ekspozi-turam polfabrikate, katere te z malenkostno predelavo dovrše. Tako seveda izpodrivajo zaradi nižjih produktivskih stroškov z uspehom domačina z domačih tržišč.

Položaj naše mlade industrije pa je v mnogih primerih prav težaven, mogoče še slabši kot položaj stare predvojn. Vzrokov je več. Predvsem je treba upoštevati, da je investicija novih podjetij požrla v primeri s predvojnimi naravnost ogromne kapitale, ki so bili mogoče celo še kreditirani, tako da jih je treba poleg težavnega odplačevanja še visoko obrestovati, česar vsega starim podjetjem po večini ni treba. Pri ustanovitvi podjetja se z mnogimi pozneje nastalimi pasivnimi postavkami, kakor z zavarovanjem delavstva, novimi davčnimi, ni kalkuliralo. Mezdni boji, štrajki, laviranje valute, velike težkoče pri nabavi sirovin in prevozu izdelkov, nezadostna zaščita pred že uvedeno in silno inozemsko konkurenco, zraven pa še neizkušnost in dostikrat nezadostna komercialna in tehnična izobrazba podjetnika in uslužbenstva prete zrušiti našo mlado industrijo s prvim sunkom občutnejše gospodarske krize.

Pogled na celotno industrijo v Sloveniji kaže, da zelo boleha. Vendar pa bi se mogla ob primerni ureditvi gospodarskih odnošajev prav lepo razviti in uspevati ter misliti tudi na obilen izvoz. Vodnih sil je dovolj, elektrifikacija je zelo napredovala, prometnih sredstev v Sloveniji je dovolj, sirovin imamo v Jugoslaviji mnogo, le še ne izrabljenih, kapaciteta industrije je precejšnja, potreba konzuma, posebno v jugovzhodnih pokrajinah, velika in geografska lega Slovenije naravnost izliva k trgovini s sosednjim inozemstvom. Treba nam je le solidnih in izobraženih industrijscev, primerne zaščite domače industrije, potem seveda ureditve prometa in pomnožitve prometnih zvez z ostalimi pokrajinami Jugoslavije. Nad vsem bi bila potrebna stabilizacija gospodarskih prilik, v prvi vrsti valute in industrija v Sloveniji bi vzcvetela ter se mogla kosati s tujo industrijo ne samo na domačih, temveč tudi na inozemskih tržiščih. Pogoji so dani za razvoj slovenske industrije, a kako se bo ta razvoj vrnil, je vrhu tega brezdvomno v veliki meri odvisno od krmilarjev naše države.

DARUJTE ZA CIRIL-METODOVO DRUŽBO!

TRŽNA POROČILA

Zagrebski žitni trg (2. t. m.). Postavno baška odnosno vojvodinska postaja notirajo v dinarjih: pšenica 432.50 — 437.50, turščica žolta 287.50, fižol 375, moka «0» 637.50 — 662.50, «2» 612.50 — 637.50, «6» 587.50 — 612.50, za krmo 250 — 275, otrobi drobnji 175 — 200, debeli 200 — 225. Tendence mirna.

Novosadska blagovna borza (2. t. m.). Pšenica baška 7 vagonov 437.50 — 440, banatska 4 in pol vagona 432.50, ječmen baški 1 vagon 312.50, 2 vagona 325, oves baški eksekutiven 1 vagon 300, turščica baška suha 5 vagonov 292.50, nova 85 vagonov 220 — 262.50, v storžih (stokih) 4 vagona 175 — 177.50, fižol beli baški 2 vagona 376, moka pšenična «griffig» 625 ponudba, «2» 5 vagonov 487 — 485, otrobi 2 vagona 170.

Denarno stanje Pokojninskega zavoda za nameščence. Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani poroča, da je bilo njegovo denarno stanje dne 31. decembra 1922 nastopno: Blagajna 61.195 Din, čekovni urad 48.730 Din, Jadranska banka 845.379 Din, Ljubljanska kreditna banka 334.065 Din, Trgovska banka 56.935 Din, Slovenska banka 107.926 dinarjev, Obrtna banka 272.652 Din, Slovenska banka 304.611 Din, Zadrutna gospodarska banka 301.494 Din. Splošno kreditno društvo 257.128 Din. Razen tega 7 odst. investicij drž. posojilo. Ostanek je položen kakor predpisano deloma v državnih papirjih, deloma v nepremičninah.

Gradnja ozkotirne proge v Banatu. Iz Zagreba poročajo: Spomladi prične gradnja nove ozkotirne železniške proge od Česterega do Bašide preko Torde v dolžini 12 km, kot stranska proga železnice Veliki Bečkerek-Zomboli. Pozneje se bo ta stranska proga podaljšala. Kredit bodo dale občine.

Priporoča se spedičja

R. RANZINGER

Ljubljana — Jesenice. 33

POSILANO

Gospodu
dr. Franu Rožu,
odvetniku in županu
v Laškem.

Na Vaše «Posilano» v zadevi nastavitve inž. Kocha v Jutru z dne 3. januarja 1923 sem primoran, da Vam javno odgovorim.

Potrdil sem Vam že privatno prejem Vašega pisma in Vam tudi obrazložil razloge, ki so me napotili, da sem na moje ime naslovljeno pismo odstopil rudarskemu glavarstvu. Obrnili ste se gospod županu privatno name v uradni zadevi, ki ni spadala v moj delokrog. Sem predstojnik okrožnega rudarskega urada v Ljubljani, čigar področje ne sega v celjski politični okraj, ne pa šef rudarskega glavarstva, ki je meni nadrejen rudarsko oblastvo druge stopnje. Smatral sem pa zadevo za važno. Ako sem torej hotel, da se zadeva s primernim poudarkom obravnava, sem moral skrbeti, da pride obvestilo v roke onega oblastva, kojega šef je tudi kot državni komisar Trboveljske družbe v prvi vrsti poklican, da se interesira za nastavitve rudarskih nameščencev Trboveljske družbe.

V svojem «Poslanem» očitata rudarskemu glavarstvu inkorektnosti glede odpiranja privatnih pisem, ne da bi se o tem prej prepričali. Povdarjam se enkrat, da sem pismo s a m odprl in sam osebno izročil gospodu rudarskemu glavarju inž. Sirgarju. Nimam povoda imeti v zadevah, ki se tičejo uradnega delokroga rudarskega glavarstva, v enem ali drugem oziru tajnosti in mislim, da je bilo moje postopanje z ozirom na važnost zadeve popolnoma pravilno.

V svojem «Poslanem» pozivate nadalje javnost, da sodi o okolnosti, da vprašuje rudarsko glavarstvo Vas, kot odpošilatelja privatnega pisma, v katerem trdite, da se je prezrlo pri zasedbi mesta v Laškem domače ponudnike, za imena in kvalifikacije teh prosilcev. To postopanje je popolnoma v redu. Iz lastne izkušnje kot odvetnik morate vedeti, da se le na podstavi konkretnih podatkov utegne proti eventualnemu osumljencu uvesti uspešno postopanje. Ravno tako more rudarsko glavarstvo le potem, ako so dani podatki točni, nastopiti proti Trboveljski družbi in prepričati, da se namerava na vodilna mesta vrniti tujerodce. Trboveljska družba je v svoji, rudarskemu glavarstvu radi nastavitve inž. Kocha predložila vlogi povdarjala, da se kljub razpisu tega mesta v jugoslovanskem, čeških in nemških strokovnih listih ni zglašil nobeden drug z obratovodjo sposoben inženjer. Te razloge vpošteva je rudarsko glavarstvo prošnji družbe, da se nastavitve inž. Kocha odobri, ugodilo. Vi gospod župan pa trdite v svojem pismu, da so se za to mesto potevali Čehi in tudi 2 Slovenci. Ako to trdite, morate brez dvoma tudi njih imena poznati in ako hoče rudarsko glavarstvo pravilnost nasprotnega poročila Trboveljske družbe presoditi, mora istotako imena teh vodeti. Pripominim še, da se mora vrhu tega rudarsko glavarstvo kot strokovno oblastvo v smislu zanj veljavnega zakona ozirati tudi na predpisano kvalifikacijo in skrbeti, da zasedajo tehniška mesta res strokovnjaki z zadostno strokovno izobrazbo in prakso. V sled tega moram priznati, da je bilo postopanje rudarskega glavarstva popolnoma korektno, ako vas je povabilo, da imenujete dotične prosilce, katere se je prezrlo in označite njih kvalifikacijo.

Ljubljana, 3. januarja 1923.

Ing. Igo Pešan,

rudarski svetnik.

obširno poročali, sijajne uspehe, kvarteto so kar na ulici akklamirali, kjer so katerega zasačili. Na Planini je kvartet pri knezu Windischgrätzu, ki je strasten ljubitelj godbe in umetnikov spoznal knez Fürstenberg, še večji ljubitelj godbe in najbolj kneži mecen malone vseh nemških in čeških glasbenikov — čudno! Človek bi mislil, da so živeli Eszterhazyji, Waldsteini etc. samo v Beethovnovih časih, pa da danes vsak godbo rajši posluša, kakor da bi se ji potrudil koristiti — no, Fürstenberg je omogočil kvartetu turnejo po Južni Nemčiji (22 koncertov), ki je pridobilo kvartetu slavno ime, slovanski komorni glasbi — to (Novak, Smetana, Dvořák) so propagirali Zikovec, pa pozornost vse Nemčije, zakaj — no, Nemec pozna Goetheja, Verlaina ne več. In vendar so se nemški kritiki kar kosali med seboj, kdo bo navlil v svoj članek več pohvalnih superlativov, glasbene agencije so ponujale Švico, Dunaj, Berlin, Dresden itd. No, po vsem tem je bil kvartet povabljen k vsakoletnim juljskim glasbenim svečanostim v Donaueschingen, kar je smatrati za redko odliko.

Ker o teh svečanostih naš list doslej še ni obširneje poročal, naj povemo, da so svečanosti v Donaueschingenu neke vrste tekma, Sängerkrieg, da imajo namen odpraviti svetu mlade ženle, precenti njih ustvarjalne in reproduktivne zmožnosti in da privabljajo vse evropske glasbenike in kritike brez razlike narodnosti in Donau-

eschingen. Letos je fungral tam častni odbor slavnosti: Ferruccio Busoni, Richard Strauss, Schrecker, Pfitzner, Hausegger (ravnatelj monokovske glasbene visoke šole), ki je žliral došle kompozicije in izvedbo. Ker se je odredilo tako, da je odbor sam odločil, kaj bodo reproduktivni umetniki izvajali — par dni časa za studiranje samo — so odstopili takoj vsi kvarteti razen frankfurtskega Amarija, ki pa je dobil nalogo izvajati «Simfonien» kos za 9 solo-instrumentov mladega češkega modernista Křeneka — kolosalno težko, pa splošno priznana najbolje delo, ki se je izvajalo pri slavnostih. Amarijevi so štiri dni pred koncertom kapitulirali in tako so ostali Zikovec sami in dobili na rame že omenjeno delo poleg poprej prisojenega Petyrekovega teksta za kvartet, klarinet in klavir ter Zöllnerjev kvintet. O teh skladbah, ki predstavljajo najboljše, najnovije, kar se je tedaj ustvarilo v Srednji Evropi, bi o priliki radi še posebej izpregovorili. Křenekova skladba je dosegla največji uspeh, dirigiral jo je Nikischev naslednik na berlinski operi Hermann Scherchen, Petyrekovo skladbo na klavirju je spremljal komponist sam. Pri tem se je posebno izkazal čelo mladšega Zike, ki je imel težko nalogo. Izvedba Zikovec je bila, kakor si tiste dni — zadnje dni lanskega julija — čital po vseh listih v vseh ozirih nenadkriljiva. Knez Fürstenberg si je štel v čast, da je mogel odobriti umetnike na svojem gradu ob

Bodenskem jezeru. Po dveh mesecih je kvartet zopet zvalil na Češko knez Taxis. Takrat je kvartet absolvirал redno veliko turnejo po Češkem, ki se je končala s koncertom v praškem Mozarteju. Ta koncert je bil krona vsega. Sedaj je kvartet sprejel ponudbo za turnejo po vsej Severni Ameriki, gospod Corry iz Newyorka priredi stvar na lasten rizič. Tja odpotuje kvartet začetkom januarja. Mimogrede bo koncertiral še v par nemških mestih ter v Hamburgu.

Ponosni moramo biti na naše Zikovec. Vrli Vrhničani si prisvajajo tu precej lastninske pravice: en član kvarteta je Vrhničan, drugi trije se pa čutili tam ravnat kot doma kakor na Češkem — vrhniškim mecenom se je to zahvaliti.

Da ne tratimo besed s frazami o željah po uspehih — te bodo došli Zikovec brez njih, naj voščimo kvartetu srečno Novo leto, Ljubljani pa čim prej zopet Zikovec v filharmonično dvorano.

Fran Milčinski:

«TOLOVAJ MATAJ.»

Zbirka pravljic za mladino. Milčinski črpa iz duše naroda, piše samonikel jezik in ima čisto svoj slog; zabava in vzgaja. velja 15 Din.

Naročite ga pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani.

Obsojenci

«Torej?» Ona je začudena nad odgovorom in vidno vznemirjena veled njegove ravnanosti. «Torej? Vaše besede so protislovne! Na eni strani priznate, da po pričeti stavki ne morete delavcev prisiliti k delu niti jih nadomestiti preko noči; na drugi strani pa menite, da vlada ima pravico, ali skoro dolžnost posredovati in Vi verjamete, da moj oče, strinjajoč se z Vašimi nazori, pusti posredovati in da bo imel uspeh... Gotovo sem silno radovedna, kako in kaj naj se ukrene?»

On zmaje z glavo: «Ne vprašajte me po državnih tajnostih! Prvič: moja dolžnost, čast, diskrecija...»

Andrej se posmehe, ona se zasmeje.

«In drugič: Vi ste guvernerjeva hčerka: ni mi treba omenjati, da guverner državnih tajnosti na zaupa drugemu kakor samemu sebi.»

«Da,» pravi ona, «to je res.»

Pripravi se zopet k obleganju in nadaljuje:

«Vseeno! Mislite si enkrat, da ste Vi na njegovem mestu: da ste Vi guverner in da izbruhne štrajk? ...»

On jo prekine z dvignjeno roko: «Oh! pravi on, »če bi jaz bil guverner, bi do štrajka sploh nikoli ne prišlo! ...»

«Kako to?»

«Da štrajk nastane, je treba delavcev! Če bi jaz bil guverner pa bi delavcev ne bilo.»

«Nobenih delavcev? Kaj bi jih nadomestovalo?»

«Stroji.»

«Te vendar imamo! Kaj torej hočete s tem reči?»

«Samo to - le: res, stroje imamo; popolni divjaki nismo več; imamo sto trideset do stoštrideset tisoč strojev, ki jih imenujemo fabrikacijske stroje in ki potrebujejo za svoj normalni pogon okrog sto petdeset tisoč ljudi. Dobro! Če bi jaz bil guverner bi istotako imel sto trideset do stoštrideset tisoč fabrikacijskih strojev. Toda namesto sto petdeset tisoč delavcev bi namestil dvanajst do trinajst tisoč pomožnih strojev - dvanajst do trinajst tisoč pomožnih rok, da jih imenujem s pravim imenom - in teh dvanajst do trinajst tisoč mehaničnih rok bi nadomestilo vseh mojih sto petdeset tisoč delavcev, in sicer s koristjo, to mi verjemite!»

«Tako?» meni mlado dekle s svojo prirodno nevernostjo. «Toda, ako razumem prav: ti pomožni stroji, te...»

«Mehanične roke...»

«Te mehanične roke bi dirigirale glavne stroje?»

«Točno.»

«A one same? Kdo naj dirigira njih?»

«Nikdo. One ne potrebujejo delavcev, ki bi jih vodili: one se vodijo same in same opravljajo svojo nalogo. Zadržuje prilično oddaljeno nadzorstvo in naših dvanajst do petnajst tisoč obratnih mojstrov bi z lahkoto nadziralo material v vseh delavnicah.»

Ona ga pazno motri pol nezaupno, pol boječe:

«Ali se ne šalite malo z menoj?»

«Nikakor, prisegam Vam!» protestira on. «Kako naj se držnem? Sami veste najbolje! ...»

Ona molči in je prepričana. On jo opazuje vznemirjen. Oba sta govorila le kratek čas. Svež vetrič veje okrog rundela, vendar je toplo in prijetno.

In nenadno ga popade domislek, impulz. Morda je Erika roka, naslonjena na njegovo, vzbudila v njegovih žilah korajžje.

«Eva,» začne zmeden, »morda stojimo v predvečerju strašnih dni. V takih urah ljudje potrebujejo medsebojnega zaupanja in opore, da se strnejo proti skupnemu sovražniku. Ali verjamete ali ne: resno si pomorimo moči. Pogledite mi v obraz in odgovorite mi: ali menite, da bom dober borec v borbah, ki nas čakajo? Ali me smatrate za slabega, razumnega in vztrajnega človeka?»

Ona ga pogleda.

«Čemu to vprašanje?»

On odgovarja z moledujočim glasom:

«Povedal Vam bom, toda povejte Vi poprej, prosim Vas! ... Recite da ali ne! ...»

Ona še vedno strmi vanj. Zdi se kakor bi ga tajno primerjala z drugo sliko. Končno odgovori z glasom, v katerem ni niti najmanjšega pomišljanja:

«Da! gotovo... Vse to ste, brez dvomno. Toda, še enkrat, povejte, čemu to vprašanje?»

On povzame sapo:

«Ker...»

Beseda mu zastane: premalo se je zagnal, da bi premagal oviro. Pol iz pravega poželjenja po njej, pol da prežene težak dvom, ki mu je ležal na duši, jo je hotel prositi, naj mu postane žena. Toda zastal je v gotovi slutnji, da svoje prošnje ne izvede do kraja. Ona se čudi njegovemu molku. Kajti ona ne sluti ničesar. Kakorkoli so ženeke finočutne v takih rečeh, dokler je njih srce svobodno, postanejo v ljubezni brezrazumne, otopljene in se po samem dejstvu, da ljubijo in so ljubljene, čutijo sakrosantne proti vsakemu drugemu poželjenju, za nedotakljive in posvečene.

Ona, Eva, misli na Pietra, ne na Andreja. In ko Andrej molči, se ona ne trudi, da ga pripravi k jasnejši izjavi. Vseeno ji je. Toda ker je Andrej

Pietrov brat, začuti željo, da mu po okoliščini izrazi odkritosrčno priznanje:

«Razumljivo je končno, da ste hraber, razumen, vztrajen in tako dalje... To so osnovne vrline moža, kakršen ste Vi. Dobra kri ne varaj!»

Dobra kri? Kaj ve ona o tem? Nikdar ji ni niti z besedico črhnil o svojem pokolenju, o svoji rodbini. Za te stvari se v Ameriki brigajo manjše in v Evropi. Ona torej o tem ve toliko kakor nič, razen, morda, da ima brata, katerega je videla, ko je bil še v Siturgiki in nad ustjem gradil visoki most...

... brata? ...

Andrej Ferrati dvakrat ponovi v sebi to besedo... Tako je presunjen, da pozabi prositi gospodično Evo Mac Head Vohr za njeno roko.

7. Visoki svet.

»Otvorjam sejo!« objavlja Mac Head Vohr svečano s svojega sedeža.

Poslaniška dvorana se zdi ogromna. Mesto sto petdesetih šefinžerjev, ki so sicer ob navadnih zborovanjih jedva do polovice napolnili prostor dvorane, je danes prisotna le peščica poverjenikov v ono omejeno sejo, ki se imenuje »visoki svet«. In tudi njih je danes, kakor navadno, le četvero namesto petorice, kajti poverjenik za laboratorije, Georges Torral, se je kakor običajno oprostil.

Danes ni niti daktilografov niti onih tablic, na katerih se pojavljajo svetle številke, in prisotni so le guverner, šefinžer Andrej Ferrati kot tajnik, ter štirje poverjeniki. Poverjenik tajnih zadev Ralph Athole, upravni poverjenik Just Bellecourt, prometni poverjenik James Galbraith in poverjenik transformacije John Tresham. Vsi poslušajo molče.

»Gospodje,« povzame Mac Head Vohr, »vsi ste svoječasno doznali za tako zvani ultimatum, katerega sem prejel tridesetega marca, torej pred štirimi dnevi. Le zaradi natančnosti ponavljam vse to. Ultimatum je bil naslovljen ntem imenom delavstva Siturgicovega in podpisan od delegata Pravitelstvijskega sveta Anarhije, Pietra Ferratija. Ta okolnost ni važna. Kako malo važnosti pripisujem tej stvari, dokazuje že dejstvo, da je na današnji strogo tajni seji tajnik Andrej Ferrati, naš mladi prijatelj in le slučajno sorodnik onega delegata, Dalje. Gospodje, ponavljam glavne točke onega ultimata. Najprej nas svari, in obenem nam grozi, da se bo produkcija zniževala od šestindvajsetega marca do sedmega aprila in da se bo končno objavila generalna stavka dne sedmega aprila, če poprej enostavno ne kapituliramo in ne sprejmemo pretiranih zahtev, ki so nam bile stavljene. Sedaj ponavljam vse dogodke od šestindvajsetega marca dalje, torej od prvega dne teko-

pisaln, računski, koprlni, razm. čezvalni stroji kakor tudi paginirke (numeratorji) se popravljajo in prenavljajo v mehanični delavnici

Ludovik Baraga 7 Selenburgova ulica šte. 6./I.

W. F. Tichy Zora Borštnar

zaročena.

Svinjsko mast

garantirano prvovrstno, in soljeno slanino od debelih srbskih svinj prodaja trdka D. S. Marković, Beograd. Zastopnik za Slovenijo: Božidar Jovanović, Aleksandrova ul. 55, Maribor.

Zastopnike

(trgovske potnike), in sicer krajevne za Ljubljano in okolico ter druge rajone, išče proti proviziji veletrgovina vina. — Prvovrstne moči naj vpošljejo ponudbe pod »Upeljana trgovina« na upravo »Jutra«.

Javnost opozarjam,

da bom proti vsakomur, ki bo trosil o meni neresnične vesti ali iste pospeševal, brezobzirno sodnijsko postopal. — Toliko v vednost onim, ki se zanimajo za bajko »o zajcu v nahrbtniku«.

Z odličnim spoštovanjem

Peter Maroh

invalid v Ptuj.

Prodajniško opravilo, dobro ohranjeno, oddam radi prenovitve trgovine, kakor

Stanovanja

Na stanovanje 4628 se takoj sprejme boljši go spod. Več se izve v upravi »Jutra« pod »Hrana«.

Sodi. 4557

Dobro ohranjene lesene sode od petroleja, strojnega olja in stroje na masti kupi družba »Zora«, Dunajska cesta št. 33 (pri Balkanu). V ponudbah je uavesti razpoložljiva množina sodov in skrajna cena.

Absolventko 24

trgovske šole v Ljubljani sprejme takoj Osebnostni odbor S. P. D. v Ljubljani. Plača po dogovoru. Predstavi se naj med 4. in 6. uro popoldne v pisarni Osebnostnega odbora S. P. D. Družba, Kralja Petra trg 2, pritličje.

Prodajniško opravilo, dobro ohranjeno, oddam radi prenovitve trgovine, kakor

Stanovanja

Na stanovanje 4628 se takoj sprejme boljši go spod. Več se izve v upravi »Jutra« pod »Hrana«.

Sodi. 4557

Dobro ohranjene lesene sode od petroleja, strojnega olja in stroje na masti kupi družba »Zora«, Dunajska cesta št. 33 (pri Balkanu). V ponudbah je uavesti razpoložljiva množina sodov in skrajna cena.

Absolventko 24

trgovske šole v Ljubljani sprejme takoj Osebnostni odbor S. P. D. v Ljubljani. Plača po dogovoru. Predstavi se naj med 4. in 6. uro popoldne v pisarni Osebnostnega odbora S. P. D. Družba, Kralja Petra trg 2, pritličje.

Prodajniško opravilo, dobro ohranjeno, oddam radi prenovitve trgovine, kakor

Stanovanja

Na stanovanje 4628 se takoj sprejme boljši go spod. Več se izve v upravi »Jutra« pod »Hrana«.

Sodi. 4557

Dobro ohranjene lesene sode od petroleja, strojnega olja in stroje na masti kupi družba »Zora«, Dunajska cesta št. 33 (pri Balkanu). V ponudbah je uavesti razpoložljiva množina sodov in skrajna cena.

Absolventko 24

trgovske šole v Ljubljani sprejme takoj Osebnostni odbor S. P. D. v Ljubljani. Plača po dogovoru. Predstavi se naj med 4. in 6. uro popoldne v pisarni Osebnostnega odbora S. P. D. Družba, Kralja Petra trg 2, pritličje.

Prodajniško opravilo, dobro ohranjeno, oddam radi prenovitve trgovine, kakor

Stanovanja

Na stanovanje 4628 se takoj sprejme boljši go spod. Več se izve v upravi »Jutra« pod »Hrana«.

Sodi. 4557

Dobro ohranjene lesene sode od petroleja, strojnega olja in stroje na masti kupi družba »Zora«, Dunajska cesta št. 33 (pri Balkanu). V ponudbah je uavesti razpoložljiva množina sodov in skrajna cena.

Absolventko 24

trgovske šole v Ljubljani sprejme takoj Osebnostni odbor S. P. D. v Ljubljani. Plača po dogovoru. Predstavi se naj med 4. in 6. uro popoldne v pisarni Osebnostnega odbora S. P. D. Družba, Kralja Petra trg 2, pritličje.

Prodajniško opravilo, dobro ohranjeno, oddam radi prenovitve trgovine, kakor

Stanovanja

Na stanovanje 4628 se takoj sprejme boljši go spod. Več se izve v upravi »Jutra« pod »Hrana«.

Sodi. 4557

Dobro ohranjene lesene sode od petroleja, strojnega olja in stroje na masti kupi družba »Zora«, Dunajska cesta št. 33 (pri Balkanu). V ponudbah je uavesti razpoložljiva množina sodov in skrajna cena.

Absolventko 24

trgovske šole v Ljubljani sprejme takoj Osebnostni odbor S. P. D. v Ljubljani. Plača po dogovoru. Predstavi se naj med 4. in 6. uro popoldne v pisarni Osebnostnega odbora S. P. D. Družba, Kralja Petra trg 2, pritličje.

Prodajniško opravilo, dobro ohranjeno, oddam radi prenovitve trgovine, kakor

Stanovanja

Na stanovanje 4628 se takoj sprejme boljši go spod. Več se izve v upravi »Jutra« pod »Hrana«.

Sodi. 4557

Dobro ohranjene lesene sode od petroleja, strojnega olja in stroje na masti kupi družba »Zora«, Dunajska cesta št. 33 (pri Balkanu). V ponudbah je uavesti razpoložljiva množina sodov in skrajna cena.

Absolventko 24

trgovske šole v Ljubljani sprejme takoj Osebnostni odbor S. P. D. v Ljubljani. Plača po dogovoru. Predstavi se naj med 4. in 6. uro popoldne v pisarni Osebnostnega odbora S. P. D. Družba, Kralja Petra trg 2, pritličje.

Prodajniško opravilo, dobro ohranjeno, oddam radi prenovitve trgovine, kakor

Stanovanja

Na stanovanje 4628 se takoj sprejme boljši go spod. Več se izve v upravi »Jutra« pod »Hrana«.

Sodi. 4557

Dobro ohranjene lesene sode od petroleja, strojnega olja in stroje na masti kupi družba »Zora«, Dunajska cesta št. 33 (pri Balkanu). V ponudbah je uavesti razpoložljiva množina sodov in skrajna cena.

Absolventko 24

trgovske šole v Ljubljani sprejme takoj Osebnostni odbor S. P. D. v Ljubljani. Plača po dogovoru. Predstavi se naj med 4. in 6. uro popoldne v pisarni Osebnostnega odbora S. P. D. Družba, Kralja Petra trg 2, pritličje.

Prodajniško opravilo, dobro ohranjeno, oddam radi prenovitve trgovine, kakor

Stanovanja

Na stanovanje 4628 se takoj sprejme boljši go spod. Več se izve v upravi »Jutra« pod »Hrana«.

Sodi. 4557

Dobro ohranjene lesene sode od petroleja, strojnega olja in stroje na masti kupi družba »Zora«, Dunajska cesta št. 33 (pri Balkanu). V ponudbah je uavesti razpoložljiva množina sodov in skrajna cena.

Absolventko 24

trgovske šole v Ljubljani sprejme takoj Osebnostni odbor S. P. D. v Ljubljani. Plača po dogovoru. Predstavi se naj med 4. in 6. uro popoldne v pisarni Osebnostnega odbora S. P. D. Družba, Kralja Petra trg 2, pritličje.

Prodajniško opravilo, dobro ohranjeno, oddam radi prenovitve trgovine, kakor

Stanovanja

Na stanovanje 4628 se takoj sprejme boljši go spod. Več se izve v upravi »Jutra« pod »Hrana«.

Sodi. 4557

Dobro ohranjene lesene sode od petroleja, strojnega olja in stroje na masti kupi družba »Zora«, Dunajska cesta št. 33 (pri Balkanu). V ponudbah je uavesti razpoložljiva množina sodov in skrajna cena.

Absolventko 24

trgovske šole v Ljubljani sprejme takoj Osebnostni odbor S. P. D. v Ljubljani. Plača po dogovoru. Predstavi se naj med 4. in 6. uro popoldne v pisarni Osebnostnega odbora S. P. D. Družba, Kralja Petra trg 2, pritličje.

Prodajniško opravilo, dobro ohranjeno, oddam radi prenovitve trgovine, kakor

Stanovanja

Na stanovanje 4628 se takoj sprejme boljši go spod. Več se izve v upravi »Jutra« pod »Hrana«.

Sodi. 4557

Dobro ohranjene lesene sode od petroleja, strojnega olja in stroje na masti kupi družba »Zora«, Dunajska cesta št. 33 (pri Balkanu). V ponudbah je uavesti razpoložljiva množina sodov in skrajna cena.

Absolventko 24

trgovske šole v Ljubljani sprejme takoj Osebnostni odbor S. P. D. v Ljubljani. Plača po dogovoru. Predstavi se naj med 4. in 6. uro popoldne v pisarni Osebnostnega odbora S. P. D. Družba, Kralja Petra trg 2, pritličje.

Prodajniško opravilo, dobro ohranjeno, oddam radi prenovitve trgovine, kakor

Stanovanja

Na stanovanje 4628 se takoj sprejme boljši go spod. Več se izve v upravi »Jutra« pod »Hrana«.

Sodi. 4557

Dobro ohranjene lesene sode od petroleja, strojnega olja in stroje na masti kupi družba »Zora«, Dunajska cesta št. 33 (pri Balkanu). V ponudbah je uavesti razpoložljiva množina sodov in skrajna cena.

Absolventko 24

trgovske šole v Ljubljani sprejme takoj Osebnostni odbor S. P. D. v Ljubljani. Plača po dogovoru. Predstavi se naj med 4. in 6. uro popoldne v pisarni Osebnostnega odbora S. P. D. Družba, Kralja Petra trg 2, pritličje.

Prodajniško opravilo, dobro ohranjeno, oddam radi prenovitve trgovine, kakor

Stanovanja

Na stanovanje 4628 se takoj sprejme boljši go spod. Več se izve v upravi »Jutra« pod »Hrana«.

Sodi. 4557

Dobro ohranjene lesene sode od petroleja, strojnega olja in stroje na masti kupi družba »Zora«, Dunajska cesta št. 33 (pri Balkanu). V ponudbah je uavesti razpoložljiva množina sodov in skrajna cena.

Absolventko 24

trgovske šole v Ljubljani sprejme takoj Osebnostni odbor S. P. D. v Ljubljani. Plača po dogovoru. Predstavi se naj med 4. in 6. uro popoldne v pisarni Osebnostnega odbora S. P. D. Družba, Kralja Petra trg 2, pritličje.

Prodajniško opravilo, dobro ohranjeno, oddam radi prenovitve trgovine, kakor

Stanovanja

Na stanovanje 4628 se takoj sprejme boljši go spod. Več se izve v upravi »Jutra« pod »Hrana«.

Sodi. 4557

Dobro ohranjene lesene sode od petroleja, strojnega olja in stroje na masti kupi družba »Zora«, Dunajska cesta št. 33 (pri Balkanu). V ponudbah je uavesti razpoložljiva množina sodov in skrajna cena.

Absolventko 24

trgovske šole v Ljubljani sprejme takoj Osebnostni odbor S. P. D. v Ljubljani. Plača po dogovoru. Predstavi se naj med 4. in 6. uro popoldne v pisarni Osebnostnega odbora S. P. D. Družba, Kralja Petra trg 2, pritličje.

Prodajniško opravilo, dobro ohranjeno, oddam radi prenovitve trgovine, kakor

Stanovanja

Na stanovanje 4628 se takoj sprejme boljši go spod. Več se izve v upravi »Jutra« pod »Hrana«.

Sodi. 4557

Dobro ohranjene lesene sode od petroleja, strojnega olja in stroje na masti kupi družba »Zora«, Dunajska cesta št. 33 (pri Balkanu). V ponudbah je uavesti razpoložljiva množina sodov in skrajna cena.

Absolventko 24

trgovske šole v Ljubljani sprejme takoj Osebnostni odbor S. P. D. v Ljubljani. Plača po dogovoru. Predstavi se naj med 4. in 6. uro popoldne v pisarni Osebnostnega odbora S. P. D. Družba, Kralja Petra trg 2, pritličje.

Prodajniško opravilo, dobro ohranjeno, oddam radi prenovitve trgovine, kakor

Stanovanja

Na stanovanje 4628 se takoj sprejme boljši go spod. Več se izve v upravi »Jutra« pod »Hrana«.

Sodi. 4557

Dobro ohranjene lesene sode od petroleja, strojnega olja in stroje na masti kupi družba »Zora«, Dunajska cesta št. 33 (pri Balkanu). V ponudbah je uavesti razpoložljiva množina sodov in skrajna cena.

Absolventko 24

trgovske šole v Ljubljani sprejme takoj Osebnostni odbor S. P. D. v Ljubljani. Plača po